

Till statsrådet och chefen för Utrikesdepartementet

Den 29 november 2001 beslutade regeringen att tillkalla en särskild utredare för att föreslå vilken inriktning och omfattning regeringens och riksdagens EU-relaterade information till allmänheten fortsatt bör ha. Hänsyn skulle tas till förväntad efterfrågan från medborgarna samt till andra aktörer med EU-relaterad informationsverksamhet.

Chefen för Utrikesdepartementet förordnande den 17 december 2001 generalkonsul Sören Thunell till särskild utredare .

Till sakkunniga förordnades samma dag informationsrådet Marianne Carlbom, riksdagen och departementsrådet Axel Moberg, Utrikesdepartementet.

Som sekreterare har från den 1 januari 2002 departementssekreteraren Inga Jönsson varit anställd.

Utredningen, som påbörjade sitt arbete i januari 2002, har antagit namnet Utredningen om allmänhetens tillgång till EU-relaterad information.

Härmed överlämnar utredningen betänkandet Allmänhetens tillgång till EU-relaterad information (SOU 2002:96). Uppdraget är därmed slutfört.

Marianne Carlbom har lämnat ett särskilt yttrande, som redovisas i betänkandet.

Stockholm i oktober 2002

Sören Thunell

/ Inga Jönsson

Innehåll

Sammanfattning	11
1 Utredningsuppdraget	15
2 Begreppet EU-information	17
3 Förslag om Allmänhetens EU-upplysning	19
3.1 Allmänhetens EU-upplysning behövs	19
3.1.1 Sammanfattning av skälen för fortsatt och utvecklad verksamhet.....	20
3.1.2 Förslagen är inriktade på den närmaste 5–10-års- perioden.....	21
3.1.3 Övriga överväganden	21
3.2 Allsidighet och saklighet är grunden.....	22
3.3 Föreslagna arbetsuppgifter – vägvisarrollen prioriteras.....	23
3.3.1 Egen webbplats som kompletteras med telefonjour	25
3.3.2 I framtiden bör webbportal för EU-relaterade områden utvecklas.....	26
3.3.3 Telefonservice för ökad tillgänglighet	26
3.3.4 Erbjud viss basinformation och ha beredskap för högaktuellt ämne.....	27
3.3.5 Erbjud hjälp med att klargöra innebörden av vissa dokument.....	28
3.3.6 Övriga överväganden	28
3.4 Öka kunskapen om Allmänhetens EU-upplysning.....	29

3.5	Prioriteringar och personalresurser	29
3.6	Riksdagen huvudman för Allmänhetens EU-upplysning	30
3.6.1	Statligt åtagande och organisationsform.....	30
3.6.2	Riksdagen kontra Regeringskansliet som huvudman.....	32
3.7	Självständig och oberoende ställning för att synas.....	32
4	Överväganden kring riksdagens information om EU- relaterade frågor	35
5	Förslag om Regeringskansliets information om EU- relaterade frågor	37
5.1	Regeringskansliets EU-webb skapar ökad öppenhet	38
5.2	Särskilda informationsaktiviteter.....	39
5.3	Journalistseminarier.....	39
6	Informationsutbyte.....	41
6.1	Ingen formell samordning mellan riksdag och regering.....	41
6.2	Skrivelse från Upplands Väsby kommun och Stockholms stad.....	41
7	Överväganden om IT-satsning vid riksdagen och Regeringskansliet.....	43
8	Förslagen underlättar för personer med särskilda behov	45
9	Medborgarnas behov av information	47
9.1	Ökad komplexitet i förfrågningarna	47
9.2	Fyra av tio vill ha mer information om EU	48
9.3	Information via media	48

10	Medias, bibliotekens och skolans betydelse.....	51
10.1	Medias betydelse	51
10.2	Folkbibliotekens betydelse.....	52
10.3	Skolans betydelse.....	52
11	Nuläget – EU-upplysningen	53
11.1	Faktainsamling och nyhetsbevakning.....	54
11.2	Frågeservice via telefon och e-post	54
11.3	EU-svar med cirka 300 artiklar/promemorior.....	56
11.4	Samarbete med EU-nämnden.....	56
11.5	Webbadressen www.riksdagen.se/eu	56
11.6	Nytt webbverktyg – följa ett ärende i berednings- processen.....	57
11.7	Tryckt informationsmaterial	57
11.8	Kursverksamhet.....	58
11.9	Organisatorisk placering och budget.....	59
12	EU-upplysningen – Kompetent men relativt okänd	61
12.1	Riksdagsbeslut ligger till grund för EU-upplysningen	61
12.2	Organisatorisk inplacering i riksdagsförvaltningen	62
12.3	Bedömningar av EU-upplysningens verksamhet och måluppfyllelse.....	62
	12.3.1 Hög kvalitet och kompetens.....	62
	12.3.2 Arbetsuppgifter som inte prioriterats.....	63
12.4	Bedömning av EU-upplysningens nuvarande organisa- toriska inplacering.....	64
12.5	Internet – brist på egen identitet och svårt att hitta	65
12.6	EU-upplysningen är relativt okänd.....	65

12.7	EU-upplysningens resurstilldelning.....	66
12.8	Framtids- och utvecklingsfrågor	66
13	Nuläget – riksdagens information om EU-relaterade frågor.....	67
13.1	Riksdagens informationsenhet och EU	67
13.2	Riksdagsbibliotekets service till allmänheten	69
13.3	Tidningen Från Riksdag & Departement	70
14	Nuläget – Regeringskansliets information om EU- relaterade frågor	71
14.1	EU-informationen vid UD:s press- och informationsenhet	72
14.2	Övriga departement.....	73
14.3	Information Rosenbad	74
14.4	Euroinformationen vid Finansdepartementet	74
14.5	EU2004-kommittén	75
15	Regeringskansliets EU-relaterade information till allmänheten – en kort bedömning.....	77
15.1	EU-informationen vid UD:s press- och informationsenhet	77
15.2	Övriga departement och Information Rosenbad	78
15.3	Euroinformationen vid Finansdepartementet	78
15.4	Övriga synpunkter om informationsarbetet.....	79
16	Andra aktörer som svarar för EU-information.....	81
16.1	EU-institutioner i Sverige	81
16.1.1	Europaparlamentets kontor i Sverige	81
16.1.2	Europeiska kommissionens representationskontor	83

16.2	Svenska myndigheter	84
16.2.1	Glesbygdsverket	84
16.2.2	Internationella programkontoret	85
16.2.3	Jordbruksverket.....	85
16.2.4	Kommerskollegium.....	86
16.2.5	Konsumentverkets "Konsument Europa"	87
16.2.6	Länsstyrelser	88
16.2.7	NUTEK – Euro Info Centre.....	88
16.3	Svenska organisationer.....	89
16.3.1	Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet	89
16.3.2	Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)	90
16.3.3	LO, TCO och SACO	90
16.3.4	Svenskt Näringslivs Eurofakta	91
17	Den statliga EU-informationen i andra EU-länder	93
17.1	EU-opplysningen i Danmark	93
17.2	Finlands Europainformation	95
17.3	De övriga tolv EU-länderna.....	97
18	Finansiering av förslagen om Allmänhetens EU- upplysning	101
18.1	Tolv tjänster i framtida bemanning.....	101
18.2	Extra resurser för att informera om servicen.....	101
18.3	Finansiering via statsbudgeten	102
19	Finansiering av förslagen om Regeringskansliets information om EU-relaterade frågor.....	105
20	Övriga konsekvenser av utredningsförslagen	107
21	Historik	109
	Särskilt yttrande.....	113

Bilagor	117
<i>Bilaga 1</i> Kommittédirektiv	117
<i>Bilaga 2</i> Personer som intervjuats.....	121
<i>Bilaga 3</i> Kostnadsberäkningar och föreslagen bemanning	125
<i>Bilaga 4</i> Informationsanslagen för EU-upplysningen respektive UD:s EU-information 1998–2002.....	129
<i>Bilaga 5</i> Allmänhetens uppfattning i EU-relaterade frågor.....	131
<i>Bilaga 6</i> Rapport – Miniutredning avseende portal för EU- information.....	139
<i>Bilaga 7</i> Rapporten om Arbetet med webbplatsen eu2001.se..	141

Sammanfattning

Frågor som rör EU och medlemskapet är numera en integrerad del av svensk politik. En mycket stor del av statsförvaltningen är engagerad i EU-samarbetet. Det blir därför alltmer naturligt att behandla informationen om EU-relaterade frågor på samma sätt som all annan samhällsinformation.

Till skillnad mot övriga samhällsfrågor har de EU-relaterade frågorna, utöver den nationella beslutsgången, också en beslutsång och ett regelverk inom EU. Mängden information har successivt växt och tillgången på information är omfattande. Möjligheten till insyn har därmed ökat. Trots detta eller snarare på grund av den stora mängden av information, finns betydande svårigheter för många att få en överblick och att hitta relevant information. Det är viktigt att medborgarna har möjlighet att förstå hur besluten påverkar svensk lagstiftning och vad detta betyder för individens rättigheter och skyldigheter. Därmed skapas förutsättningar för medborgarna att delta i det offentliga samtalet och att påverka besluten.

Utredningen menar att det är en statlig uppgift att underlätta för medborgarna att ta del av information om EU-relaterade frågor. Det är angeläget att staten fortsätter att erbjuda en central EU-upplysning i allmänhetens tjänst.

Utredningen föreslår därför en fortsatt och utvecklad verksamhet för EU-upplysningen med riksdagen som huvudman. För en placering vid riksdagen talar den saklighet och opartiskhet som ytterst garanteras av riksdagens parlamentariskt sammansatta riksdagsstyrelse.

Utredningen lägger inget konkret förslag om den organisatoriska placeringen i riksdagen. Men en förutsättning för utredningens förslag om allmänhetens upplysningstjänst i EU-relaterade frågor är att riksdagen ger den en sådan ställning i organisationen att den kan

få en egen tydlig identitet och möjlighet att självständigt marknadsföra sig som Allmänhetens EU-upplysning.

Medborgarna som kontaktar Allmänhetens EU-upplysning ska kunna få svar direkt och få hjälp att hitta rätt instans. När det saknas en tydlig instans som har verksamhetsansvar för en viss fråga har Allmänhetens EU-upplysning en viktig uppgift att ge sektorsövergripande information. Arbetet som vägvisare/lots till olika instanser och organisationer som har ansvar för, eller är engagerade i, en EU-relaterad fråga ska prioriteras. Oberoende, allsidig, saklig och partipolitisk neutral är grunden för verksamheten. Med allsidighet och saklighet som ledstjärnor i sitt informationsarbete menar utredningen att Allmänhetens EU-upplysning ska kunna peka på att olika ståndpunkter finns och hänvisa till aktörer och andra som är aktiva i debatten. Detta skapar ett väsentligt mervärde för de medborgare som söker EU-relaterad information.

Utredningen föreslår att tillgängligheten förbättras genom att webbplatsen för Allmänhetens EU-upplysning utvecklas och får egen webbadress. Telefonjour kompletterar webbsatsningen.

EU-upplysningen av idag har hög kompetens men är relativt okänd. Knappt en procent av medborgarna känner till EU-upplysningen. Utredningen föreslår därför att Allmänhetens EU-upplysning får ett extra anslag för att informera om sina tjänster till allmänheten. Antalet fasta tjänster vid Allmänhetens EU-upplysning föreslås öka till tolv.

Enligt utredningens förslag har Allmänhetens EU-upplysning i uppdrag att informera medborgarna om hur EU-relaterade frågor hanteras i hela statsförvaltningen och av andra aktörer. Det betyder att riksdagen respektive regeringen har ansvar för att presentera det egna specifika EU-arbetet. Enligt direktiven för utredningen (2001:95) ska utredningen föreslå inriktning och omfattning av riksdagens respektive regeringens information till allmänheten om sitt EU-arbete. Utredningen har valt att inte föreslå inriktning och omfattning för riksdagen p.g.a. riksdagsförvaltningens pågående informationsutredning.

När det gäller regeringens information om sitt EU-relaterade arbete kan utredningen konstatera att från departementens synpunkt är informationsansvaret detsamma oavsett om en fråga har anknytning till EU eller inte. Det finns därför inga skäl att föreslå att informationsuppgifterna om EU-relaterade frågor i Regeringskansliet ska samordnas på ett, från övriga frågor, särskilt sätt.

Utredningen föreslår därför inga särskilda formella samordningsfunktioner inom Regeringskansliet. Det nu gällande arbetssättet täcker väl det behov av samordning som kan uppstå.

Inom Regeringskansliet finns dock vissa informationsuppgifter i EU-relaterade frågor som inte kan knytas till en specifik fråga eller ett visst departement. UD:s press- och informationsenhet föreslås också fortsättningsvis ansvara för sådana sektorsöverskridande frågor såsom utredningens förslag om en för Regeringskansliet gemensam EU-webb. På Regeringskansliets EU-webb ska löpande information om svenska ståndpunkter i EU-sammanhang, dagordningar för ministerrådet och andra dokument publiceras i likhet med vad som skedde under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd. EU-webben ska finansieras genom minskade kostnader för trycksaksproduktion.

Svenska myndigheter, organisationer samt Europaparlamentets och Europeiska kommissionens representationskontor svarar för informationsinsatser om EU-relaterade frågor. Utredningen presenterar ett urval av dessa myndigheter och organisationer för att visa omfattningen av den informationsverksamhet som finns.

Dessa aktörer har skilda behov av att komma ut med information till olika målgrupper. Informationsinnehållet kan variera beroende på vem som är avsändaren. Utredningen föreslår att det som hittills inte sker någon formell samordning mellan riksdagen och regering, ej heller med andra aktörer. Det finns dock anledning att de som har informationsansvar kontinuerligt håller varandra väl informerade. Utredningen föreslår att Allmänhetens EU-upplysning tar initiativ till regelbundet informationsutbyte mellan de aktörer som sysslar med EU-information.

1 Utredningsuppdraget

Enligt direktiven (2001:95) ska utredningen utvärdera regeringens respektive riksdagens EU-information utifrån de beslut och riktlinjer som fastställts för verksamheterna. Utredningen ska bedöma allmänhetens behov av fortsatt EU-information från riksdagen och regeringen. EU-information som andra aktörer svarar för ska då beaktas.

Förslagen ska innehålla inriktning och omfattning av EU-informationen till allmänheten från riksdagen och regeringen. Hän-syn ska tas till medborgarnas förväntade efterfrågan.

Om samordning föreslås ska utredningen presentera en lämplig ansvars- och kostnadsfördelning mellan riksdag och regeringen när det gäller att tillhandahålla allmän EU-information.

Utredningen ska även föreslå var det organisatoriska ansvaret för regeringens EU-information bör ligga och ska uppmärksamma arbetsfördelningen inom Regeringskansliet (se bilaga 1).

Hur utredningsarbetet bedrivits

För att få en bild av omfattning och inriktning på den EU-relaterade informationsverksamheten i Sverige har utredningen fört samtal med ett sjuttio-tal personer. Intervjupersonerna har representerat riksdag, regering, myndigheter och organisationer. Även personer som i sin yrkesroll aktivt informerar om EU-frågor har intervjuats.

Utredningen har gjort ett flertal studiebesök på EU-upplysningen och regelbundna samtal har förts med personalen.

För att undersöka hur andra EU-länder organiserat sin EU-relaterade information till allmänheten har utredningen gjort studiebesök till Finland och Danmark. För de övriga 12 EU-länderna har de svenska ambassaderna givit underlag.

Utredningen har försökt att få en bild av medborgarnas nuvarande behov av information för att söka bedöma den framtida efterfrågan på EU-relaterad information. UD:s press- och informationsenhet gav utredningen möjlighet att ställa frågor i en opinionsundersökning.

Utredningen har fört samtal med representanter för samtliga riksdagspartier (se bilaga 3).

2 Begreppet EU-information

EU-information är ett betydligt vidare begrepp än information om EU:s organ och regelverk. Det är i de flesta fall inte längre relevant att tala om "EU-information" som ett avgränsat område. Det var lättare att göra under 60-, 70- och 80-talen och fram till folkomröstningen om svenskt EU-medlemskap 1994.

Frågor som rör EU och medlemskapet är numera en integrerad del av svensk politik. En mycket stor del av statsförvaltningen är engagerad i EU-samarbetet. Det blir därför alltmer naturligt att behandla informationen om EU-relaterade frågor på samma sätt som all annan samhällsinformation. Trots att det sällan är aktuellt att tala om EU-information som något separat finns det emellertid fortfarande viss specifik EU-information t.ex. om institutionerna och om frågor som rör medborgarnas rättigheter och skyldigheter.

I direktiven till utredningen används begreppet "allmän EU-information". Utredningen tolkar det som den EU-relaterade information som efterfrågas av allmänheten och av dem som aktivt i sin yrkesroll informerar om EU-frågor, t.ex. lärare och journalister samt för dem som för sin verksamhet är beroende av EU-relaterad information, t.ex. tjänstemän i offentlig förvaltning och företagare.

Allmän EU-information omfattar således information om EU:s institutioner och beslutsprocesser och information om en rad olika sakfrågor som är relaterade till EU-medlemskapet.

3 Förslag om Allmänhetens EU-upplysning

Sammanfattning: Utredningen föreslår att EU-upplysningens verksamhet fortsätter med riksdagen som huvudman. Allsidighet och saklighet är grunden för verksamheten. EU-upplysningen ska prioritera uppgiften att visa vägen till den instans som ansvarar för en EU-relaterad fråga och till de aktörer som engagerar sig i debatten om denna. Därmed främjas medborgarnas möjlighet att få insyn i och att påverka behandlingen av EU-relaterade frågor. Tillgängligheten förbättras genom att webbplatsen utvecklas och får en egen webbadress. Telefonjour kompletteras. Antalet tjänster föreslås öka till tolv.

Utredningens förslag och bedömningar om Allmänhetens EU-upplysning bygger på att tillgodose medborgarnas efterfrågan på information och inte på att påverka den allmänna opinionen i viss riktning. Trovärdigheten ska bygga på att man ger medborgarna allsidig och saklig information om såväl faktiska förhållanden som om att olika åsikter och ställningstaganden finns i sådana frågor.

3.1 Allmänhetens EU-upplysning behövs

Förslag: Utredningen anser att det är angeläget att staten fortsätter att erbjuda en central EU-upplysning i allmänhetens tjänst.

Medborgarna ska via Allmänhetens EU-upplysning kunna få svar direkt och få hjälp att hitta rätt instans. När det saknas en tydlig instans som har verksamhets- och därmed informationsansvar för en viss fråga har Allmänhetens EU-upplysning uppgift att ge sektorsövergripande information.

3.1.1 Sammanfattning av skälen för fortsatt och utvecklad verksamhet

De frågor som behandlas inom EU är på ett eller annat sätt integrerade i den svenska politiska processen. Till skillnad mot övriga samhällsfrågor har de EU-relaterade frågorna, utöver den nationella beslutsgången, också en beslutsgång och ett regelverk inom EU.

Mängden information har successivt växt och tillgången på information i olika former är omfattande. Möjligheten till insyn har därmed ökat. Trots detta eller snarare på grund av den stora mängden av information, finns betydande svårigheter för många att få en överblick och att hitta relevant information. Det är viktigt att medborgarna har möjlighet att förstå hur besluten påverkar svensk lagstiftning och vad detta betyder för individers rättigheter och skyldigheter. Därmed skapas förutsättningar för medborgarna att delta i det offentliga samtalet och att påverka besluten.

Det finns således ett omfattande utbud av EU-relaterad information. En mängd aktörer informerar allmänheten om EU-samarbetet utifrån sina egna positioner och roller. Aktörerna har dessutom skilda behov av att komma ut med information till olika målgrupper. Riksdagen måste informera om sitt EU-relaterade arbete, regeringen om vad den gör, Europeiska kommissionen vad den gör, intresseorganisationer har sitt perspektiv etc. Informationsinnehållet kan variera beroende på vem som är avsändaren.

För enskilda medborgare kan det ofta vara svårt att veta vart de kan vända sig för att framföra sina synpunkter eller få begripliga och relevanta svar på sina frågor. Många gånger är det angeläget att frågorna blir belysta i ett politiskt sammanhang.

Under utredningens gång har det framkommit att det fortfarande finns behov av en samlad punkt dit medborgarna kan vända sig, utan att först behöva söka bland ett flertal organisationer, myndigheter etc. för att få reda på vem som svarar för vad. Behovet förefaller att bli större ju fler som deltar i att presentera och producera information. Utredningen utgår från att den decentraliserade informationsverksamheten kommer att utvecklas ytterligare.

3.1.2 Förslagen är inriktade på den närmaste 5–10-årsperioden

Den informationssituation som idag råder med nästan obegränsad, men ändå i många fall svårtillgänglig information, kommer med stor sannolikhet att råda även under de närmaste åren. Utredningens förslag om en EU-upplysning i allmänhetens tjänst syftar till att vara ändamålsenlig under den närmaste 5–10-årsperioden.

Bedömningen har också gjorts utifrån den förväntade utvecklingen inom EU med bl.a. utvidgningen med nya medlemsstater, framtidsfrågorna inför regeringskonferensen 2004 och ett eventuellt svenskt medlemskap i europeiska valutasamarbetet. Dessa aktiviteter, och andra händelser inom EU som t.ex. de återkommande valen till Europaparlamentet, kommer med stor sannolikhet att generera en ökad efterfrågan på saklig och allsidig information. Till grund för förslagen ligger att huvuddelen av de EU-relaterade frågorna är integrerade i den ordinarie statliga verksamheten. Informationen om EU-relaterade frågor ingår därmed som en del av den löpande informationsverksamheten som bedrivs av riksdag, departement och myndigheter.

Vissa frågor hamnar på grund av sin karaktär utanför specifika myndigheters ansvarsområde. Andra frågor griper in i flera myndigheters ansvarsområden t.ex. frågor kring individens fria rörlighet samt olika former av stöd och bidrag. Utredningen anser därför att Allmänhetens EU-upplysning även av dessa skäl kompletterar den information som idag bedrivs på lokal, regional och nationell nivå.

3.1.3 Övriga överväganden

Utredningens utgångspunkt är att öppenhet och tillgänglighet till information ökar den enskildes möjlighet att vara delaktig i den demokratiska beslutsprocessen. Utredningen menar att även om både öppenhet och tillgänglighet gäller så är det inte ett skäl att anta att beslutsgången alltid är överblickbar för medborgaren.

Riktlinjerna för svensk samhällsinformation är att informationsåtgärder ska ses som en integrerad del av en statlig myndighets verksamhet. Det betyder att den myndighet som ansvarar för ett visst område även ska informera om detta område. Eftersom informationsansvaret är decentraliserat skulle man kunna hävda att

också verksamheten för Allmänhetens EU-upplysning skulle kunna ersättas av denna decentraliserade informationsverksamhet.

Slutsatsen är ändå att det behövs en instans som kan tillhandahålla information om EU-samarbetet och som kan fungera som vägvisare när det gäller sakfrågor av både generell och myndighetsspecifik karaktär. Uppgiften att skapa överblick vad gäller frågor som berör flera myndigheters/organisationers ansvarsområden är särskilt angelägen.

I ett land som Nederländerna, som varit med i Europasamarbetet i ett halvt sekel finns ingen central upplysningstjänst för EU-relaterade frågor. Danmark som varit medlem i nära tre decennier har dragit en annan slutsats. När Sverige varit medlem en längre tid kommer behovet av en särskild informationstjänst kanske att se annorlunda ut.

3.2 Allsidighet och saklighet är grunden

Förslag: Oberoende, allsidig, saklig och partipolitisk neutral är grunden för verksamheten. Med allsidighet och saklighet som ledstjärnor i sitt informationsarbete menar utredningen att Allmänhetens EU-upplysning ska kunna peka på att olika ståndpunkter finns och hänvisa till aktörer och andra som är aktiva i debatten. Detta skapar ett väsentligt mervärde för de medborgare som söker EU-relaterad information.

Uppdraget för Allmänhetens EU-upplysning är att informera om EU och EU-relaterade frågor i hela dess vidd, däribland att spegla riksdagsarbetet och arbetet i regeringen när det gäller EU-frågor och, så långt möjligt, peka på ställningstaganden av t.ex. arbetsmarknadens parter, andra organisationer som engagerar sig i en EU-fråga och på beslut eller ställningstagande av Rådet, Europaparlamentet och Europeiska kommissionen. Allmänhetens EU-upplysning ska således informera över hela fältet dvs. också om sådant som kan hänföras till andra aktörer inom det svenska samhället än riksdag och regering.

Den föreslagna grunden för verksamheten betyder att Allmänhetens EU-upplysning ska kunna beskriva att det finns olika ståndpunkter och olika åsikter på ett allsidigt och sakligt sätt utan att verksamhetens trovärdighet ifrågasätts.

3.3 Föreslagna arbetsuppgifter – vägvisarrollen prioriteras

Förslag: Utredningen föreslår att Allmänhetens EU-upplysning, istället för att själv bedriva en omfattande utredningsverksamhet i samband med förfrågningar, får en mer uttalad vägvisarroll. Det innebär att den mer aktivt än vad som nu är fallet hänvisar till andra aktörer som ansvarar för, eller som har åsikter om, en viss fråga.

I många fall räcker det förmodligen med att Allmänhetens EU-upplysning själv ger övergripande information för att besvara en fråga. I andra fall, när det rör sig om en komplicerad sakfråga, är det naturligt att hänvisa till berörd handläggare i departement, myndigheter och organisationer. När det gäller frågor som innebär att Allmänhetens EU-upplysning ska spegla och presentera debatten i en viss EU-fråga är det angeläget att Allmänhetens EU-upplysning hänvisar till de aktörer som är engagerade i frågan. Denna vägvisarroll blir ett led i den normala demokratiska processen.

Rollen som vägvisare/lots kräver att Allmänhetens EU-upplysning etablerar och kontinuerligt underhåller kontakter med exempelvis riksdagspartierna, EU-nämnden, de svenska EU-parlamentarikerna, tjänstemän inom Regeringskansliet, andra svenska aktörer i EU-relaterade frågor och Europeiska kommissionen. Detta kontinuerliga kontaktarbete kräver tid och resurser.

Allmänhetens EU-upplysning ges uppdrag att regelbundet ta initiativ till informationsutbyte mellan de aktörer som sysslar med EU-information.

Uppgiften för Allmänhetens EU-upplysning ska vara att ge allsidig och saklig information om ärenden inom EU:s institutioner samt informera om beslutprocessen och det EU-relaterade arbetet i Sverige. Genom att ge medborgare tillgång till en till svenska förhållanden anpassad information om utvecklingen inom EU och om EU-relaterade frågor bidrar verksamheten till att stärka den demokratiska opinionsbildningen.

En viktig del av arbetsuppgiften är att tillhandahålla information om behandling av EU-frågor i olika organ, såväl svenska statliga som EU-organ. Utredningen föreslår att Allmänhetens EU-upplysning ska prioritera arbetet med att vara vägvisare/lots för med-

borgarna till olika aktörer som ansvarar för, eller engagerar sig i, en EU-relaterad fråga. Den blir därmed också en viktig resurs för dem som arbetar med att förmedla information t.ex. representanter för media, lärare och bibliotekarier.

Allmänhetens EU-upplysning ska utveckla sin service- och informationsverksamhet genom bl.a. kontakter med myndigheter och organisationer. I arbetet med att ge allsidig och saklig information anser utredningen att Allmänhetens EU-upplysning bör ha en nära kontakt med EU-nämnden där alla riksdagspartier finns representerade.

Dagens EU-upplysning informerar bl.a. om behandlingen av EU-frågor i hela den svenska beslutsprocessen. Riksdagens behandling av EU-frågor presenteras på ett förtjänstfullt sätt. Utredningen föreslår att denna höga ambitionsnivå också ska gälla för hela beslutsprocessen i Sverige och inom EU.

EU-upplysningen av idag strukturerar, bearbetar, behovs- anpassar och presenterar sakinformation som gör det möjligt för medborgarna att förstå och tillgodogöra sig informationen. Utredningen föreslår att Allmänhetens EU-upplysning fortsätter med den servicen, men i mer begränsad omfattning än hittills. Därmed ges utrymme för att utveckla andra delar av verksamheten såsom vägvisar-/lotsfunktionen.

Konstitutionsutskottet beslutade 1995 om EU-upplysningens arbetsuppgifter. I beslutet sägs bl.a. att ett nätverk av vidareinformatörer ska utvecklas. Efter att Sverige varit EU-medlem sedan 1995 har de EU-relaterade frågorna blivit en integrerad del i hela det svenska samhällslivet. Enligt utredningens uppfattning är det därmed inte en statlig uppgift att bygga upp ett eget nätverk av vidareinformatörer för att sprida informationsmaterial om EU och EU-relaterade frågor till allmänheten. I den svenska demokratiska traditionen är det de politiska partierna, bildningsförbunden, intresseorganisationerna och andra som deltar i opinionsbildning och folkbildningsarbete som, utifrån sina utgångspunkter, verkar för att medborgarna ska ha kunskap om samhällsfrågorna och delta i den demokratiska processen.

Att tjänstemännen på Allmänhetens EU-upplysning skulle fungera som vägvisare betydligt oftare än idag skulle exempelvis betyda att hon/han vid komplicerade frågor hänvisar till relevanta aktörer, istället för att själv ta kontakt med berörd myndighet eller motsvarande och därefter återkomma till den som sökt information.

Det motsvarar arbetssättet för Danmarks EU-opplysning. Den danska policyn är att bidra till att det vid en förfrågan blir så kort väg som möjligt mellan frågeställaren och den som har kunskap att svara.

3.3.1 Egen webbplats som kompletteras med telefonjour

Förslag: För att kunna erbjuda en mer användarvänlig och till EU-frågorna mer anpassad och logiskt uppbyggd webbplats förordar utredningen att Allmänhetens EU-upplysning får en egen webbadress. Det skulle även göra det lättare för Allmänhetens EU-upplysning att skapa en egen identitet och att kunna marknadsföra sin service till allmänheten. Betydande investeringar i webbutveckling krävs oavsett om den är en del av huvudmannens webbplats eller ligger utanför densamma.

Relevant, användbar och omfattande information i elektronisk form presenteras idag på EU-upplysningens webbplats. Dessutom sker en utveckling genom t ex ett publiceringsverktyg för EU-ärenden som bl.a. gör det möjligt att följa var i beslutsprocessen ett visst EU-direktiv finns. Utredningen anser att det är angeläget att Allmänhetens EU-upplysning bygger vidare på och utvecklar detta system för att skapa den avsedda överblicken av var olika ärenden befinner sig i beslutsprocessen.

Genom att webbplatsen för Allmänhetens EU-upplysning har länkar till webbplatser för de svenska aktörer som har EU-relaterad information och till EU:s institutioner ska den vara en naturlig ingång för dem som söker informationen över Internet. En egen webbadress och webbplats skulle väsentligt underlätta för Allmänhetens EU-upplysning att skapa en egen identitet och att kunna marknadsföra sin service till allmänheten.

Att bygga upp en ny webbplats torde kräva en investering på i storleksordningen 1–2 miljoner kronor. Om möjligt ska denna webbplats skötas av huvudmannens ordinarie IT-verksamhet. Om det inte är praktiskt möjligt menar utredningen att Allmänhetens EU-upplysning ska ges resurser att driva en egen webbplats hos en extern leverantör. Driften hos en sådan leverantör beräknas årligen kosta 300 000–400 000 kronor. Oavsett om driften sköts av huvudmannen eller en extern leverantör krävs dessutom fortlöpande investeringar i webbutveckling, då tekniken ständigt

förändras och webbplatsen snabbt blir föråldrad. Eftersom denna kostnad kan komma att variera över tiden har utredningen valt att inte närmare precisera utvecklingskostnaderna.

3.3.2 I framtiden bör webbportal för EU-relaterade områden utvecklas

Det vore önskvärt med en webbportal från vilken dokument från 50–100 EU-relevanta webbplatser skulle vara åtkomliga. Utredningen har låtit undersöka de tekniska förutsättningarna för en sådan webbportal där den informationssökande skulle komma direkt till det/de specifika dokument som är betydelsefulla för det som efterfrågas, dvs. inte bara få en länk till dem som behandlar frågan på sina respektive webbplatser.

Utredningen anser att det i dagsläget inte är aktuellt att starta en EU-portal då träffsäkerheten anges vara så låg som 50–70 %. Det skulle betyda att omkring en tredjedel av sökningarna inte gav tillfredsställande resultat. Dessutom kräver den teknik som i dagsläget skulle kunna vara aktuell mycket stora personella resurser. (Se bilaga 6).

Utredningen föreslår att Allmänhetens EU-upplysning för en dialog med Statskontoret och andra organisationer som arbetar med utvecklingen av nya söksystem. Utredningen föreslår att en uttalad beredskap bör finnas hos huvudmannen för att så snabbt som möjligt ordna finansiering för att skapa en webbportal. Detta när de tekniska förutsättningarna är tillräckligt utvecklade och kostnaden blir ekonomiskt försvarbar.

3.3.3 Telefonservice för ökad tillgänglighet

Utredningen anser att telefonservicen är ett mycket viktigt komplement till den information som ges i elektronisk form. Särskilt för dem som inte har tillgång till Internet är denna service en nödvändighet. För personer med särskilda behov kan telefonservice i många fall vara den enda tillgängliga kanalen för att få den information man efterfrågar. Utredningen anser att man bör överväga att förlänga öppettiderna för att därmed öka tillgängligheten till denna service. För dem som har tillgång till Internet kan

telefonservicen erbjuda hjälp/handledning hur man söker information.

3.3.4 Erbjud viss basinformation och ha beredskap för högaktuellt ämne

Allmänheten har fortfarande visst behov av basinformation om EU såsom information om EU:s institutioner, deras formella beslutsprocesser och kompetens. Erfarenheterna från EU-upplysningens verksamhet visar dock att behovet successivt minskat alltsedan Sverige blivit EU-medlem. Istället har frågor av mer komplex och individinriktad karaktär ökat.

Det finns klara önskemål från exempelvis lärare och representanter för media om att Allmänhetens EU-upplysning snabbt bör kunna ta fram bakgrundsinformation och fakta om ett aktuellt ämne. Sammanställd information av detta slag anses fylla en viktig funktion, just under den tid då en aktuell debatt eller motsvarande pågår i t.ex. media. Redan idag presenteras och publiceras aktuella ämnen på webbplatsen. För bl.a. undervisningsändamål finns behov av basinformation som kan anpassas till elever på olika stadier.

Därför föreslår utredningen att Allmänhetens EU-upplysning även i fortsättningen dels ska erbjuda viss basinformation dels snabbt kunna sammanställa information om ett högaktuellt ämne om detta efterfrågas. För att undvika dubbelarbete är det angeläget att ta hänsyn till informationsutbudet från andra aktörer. Inriktningen är att Allmänhetens EU-upplysning endast ska producera egna informationstexter då komplettering visar sig nödvändig.

Även om Allmänhetens EU-upplysning, till skillnad från t.ex. EU2004-kommittén, inte ska ha ansvar för att stimulera debatt i olika aktuella EU-frågor, så finns anledning för Allmänhetens EU-upplysning att ha beredskap för att möta ett ökat intresse från allmänheten i samband med förändringar inom EU.

När olika EU-frågor kommer högt på den politiska dagordningen leder detta till en generell efterfrågeökning på information om EU. Det visar såväl erfarenheter från det svenska ordförandeskapet som folkomröstningskampanjerna i Danmark. Det är ytterligare en anledning att Allmänhetens EU-upplysning bör få resurser att aktivt gå ut till allmänheten och informera om den service som ges.

3.3.5 Erbjudna hjälp med att klargöra innebörden av vissa dokument

Allmänhetens EU-upplysning bör bidra till att hjälpa medborgarna med att klargöra den faktiska betydelsen av ett dokument i en EU-relaterad fråga. Det handlar i enklare fall om att en medborgare som önskar ta del av ett dokument erbjuds hjälp med att förstå innebörden av en text. I andra fall bör Allmänhetens EU-upplysning hänvisa till ansvarig myndighet och till de organisationer som är engagerade i frågan, för att få hjälp med tolkning av innebörden.

3.3.6 Övriga överväganden

Allmänhetens EU-upplysning kommer att kunna tillhandahålla så kvalificerade informationstjänster att den samtidigt blir en värdefull resurs för förtroendevalda och för dem som i sitt yrke har att informera om EU-relaterade frågor t.ex. informatörer i kommuner, landsting och organisationer. Detta gäller också tjänstemän inom riksdagen, regeringskansliet och myndigheter. Det kan synas effektivt att utnyttja den kompetens som EU-informatörerna har för utbildningsändamål.

De resurser som föreslås för Allmänhetens EU-upplysning är dimensionerade för att den ska kunna tillhandahålla kvalificerade informationstjänster via den egna webbplatsen och telefonservice. Utredningen anser därför att det är olyckligt om resurserna splittras genom att tillföra arbetsuppgifter som ligger utanför det egentliga uppdraget.

Utredningen anser att Allmänhetens EU-upplysning, av såväl principiella som resursskäl, inte ska arbeta med att sprida eget producerat informationsmaterial om EU-relaterade frågor genom att bygga upp ett nätverk av vidareinformatörer.

En väl känd efterfrågestyrd informationsservice är enligt utredningens uppfattning den effektivaste vägen att öka medborgarnas kunskap om och intresse för EU-relaterade frågor.

3.4 Öka kunskapen om Allmänhetens EU-upplysning

Knappt en procent av Sveriges befolkning känner till dagens EU-upplysning (se bilaga 5). Utredningen föreslår därför att Allmänhetens EU-upplysning får ett extra anslag för att informera om sina tjänster till allmänheten.

För att bli bättre känd bland allmänheten och bland exempelvis representanter för media, skolor och folkbibliotek behövs en genomtänkt insats under ett flertal år. Utredningen föreslår en extra budget för marknadsföring under en treårsperiod med fyra miljoner kronor år ett, tre miljoner kronor år två och två miljoner kronor år tre.

För att klargöra verksamhetens inriktning anser utredningen att det finns skäl att ändra namnet på verksamheten till "Allmänhetens EU-upplysning". Idag kallas ibland verksamheten felaktigt för Riksdagens EU-upplysning.

Hittills har EU-upplysningen använt sig av begreppet "neutral" information när de har marknadsfört sina tjänster till allmänheten. Möjligen bottenar begreppet "neutral information" i att EU-upplysningen enligt konstitutionsutskottet (1994/95:KU36) ska erbjuda partipolitisk neutral information. Det kan finnas olika uppfattningar om vad som avses med begreppet "neutral". Därför föreslår utredningen att Allmänhetens EU-upplysning ska beskriva sin verksamhet som allsidig och saklig.

3.5 Prioriteringar och personalresurser

EU-upplysningen har idag starkt begränsade resurser och har därför inte fullt ut kunnat leva upp till sitt uppdrag. Utredningen ser utvecklingsområden och ökande behov av insatser, samtidigt som utredningen anser att verksamheten inte kraftigt ska byggas ut. Utredningen anser därför att en viss resursförstärkning behövs samtidigt med en nedprioritering av vissa delar av verksamheten.

De resurser som utredningen föreslår förutsätter en prioritering mellan olika, var för sig angelägna, informationsinsatser. Utredningen föreslår att rollen som vägvisare sätts i första rummet. Därav följer att Allmänhetens EU-upplysning i mindre omfattning än idag själv ska utreda sakförhållanden för att kunna ge svar på ställda frågor.

Utredningens uppfattning är att den egna bearbetade sakinformationen i första hand ska publiceras på webbplatsen. När den som frågar inte har tillgång till IT kan svar ges genom att materialet på webbplatsen skrivs ut och översänds per post.

Det är angeläget att Allmänhetens EU-upplysning, som ett led i de egna marknadsföringsinsatserna, presenterar sin verksamhet i tryckt form. Detta är viktigt för att bibliotekarier, lärare och andra som aktivt informerar om olika vägar att nå samhällsinformation ska kunna bidra till att göra verksamheten känd.

Utredningen föreslår en personalstyrka på 12 fasta tjänster vid Allmänhetens EU-upplysning. Det kan jämföras med dagens 8,5 fasta tjänster och 1,5 projektanställningar.

Denna förstärkning föreslås för att klara det utökade uppdraget med webbplatsen och möta den ökade efterfrågan på service som följer av en aktivare marknadsföring. Förstärkningen föreslås också för att utveckla den kontaktskapande verksamheten med riksdagspartierna, Regeringskansliets tjänstemän, EU-parlamentarikerna, arbetsmarknadens parter m.fl., samt för att snabbt sammanställa information om högaktuella frågor.

3.6 Riksdagen huvudman för Allmänhetens EU-upplysning

Frågan om huvudmannaskapet för allmänhetens EU-upplysning utreddes ingående 1995. Konstitutionsutskottet beslutade (1994/95:KU36) enligt förslag från SOU 1995:127 om att placera den vid riksdagen. För en placering vid riksdagen talar nu liksom då den saklighet och opartiskhet i verksamheten som ytterst garanteras av riksdagens parlamentariskt sammansatta riksdagsstyrelse (tidigare förvaltningsstyrelse). Utredningen har inte funnit anledning att ifrågasätta beslutet om huvudmannaskap.

3.6.1 Statligt åtagande och organisationsform

Frågor som berör EU är en integrerad del av svensk politik. Riksdag, regering och myndigheter har ansvar för att medborgarna har tillgång till information när en fråga hanteras i statsförvaltningen.

Utredningen ser det som en statlig uppgift att underlätta för medborgarna att ta del av information om EU-relaterade frågor. Därför har utredningen föreslagit ett statligt huvudmannaskap för Allmänhetens EU-upplysning.

Svenska statliga organ och andra aktörer har olika roller i EU-samarbetet vilket präglar deras informationsverksamhet. Detta är huvudskälet till att utredningen inte förordar ett för den svenska staten och Europeiska kommissionen gemensamt informationscenter motsvarande de som finns i Frankrike och Portugal.

I propositionen Former för verksamhet som är beroende av statligt stöd (1995/96:61) skrev regeringen att det kunde vara motiverat att överväga att låta en statlig uppgift utföras i en privaträttslig verksamhetsform. Sådana överväganden kunde vara aktuella då det finns statsfinansiella eller andra skäl för staten att samverka med någon annan. Även i vissa andra fall då staten själv finansierar och driver verksamhet kan behovet av en självständig framtoning för verksamheten utgöra skäl för att utnyttja en privaträttslig verksamhetsform.

Ställningstagandena i propositionen innebär bland annat att när staten, tillsammans med annan part, engagerar sig i verksamhet som är beroende av statligt stöd bör detta främst ske genom ett aktiebolag eller en ideell förening. Regeringen fann att enkla bolag, ekonomiska föreningar, handelsbolag och stiftelser var olämpliga organisationsformer.

Enligt utredningens förslag är de verksamhetsformer som angivits för verksamheter med delat huvudmannaskap inte aktuella. Allmänhetens EU-upplysning föreslås få en självständig roll. Det har därför funnits anledning att överväga aktiebolag som organisationsform. Det som talar emot aktiebolagsformen är att det höga kravet på trovärdighet förutsätter att verksamheten bedrivs i en tydlig offentlig och öppen form.

Med tanke på behovet av att ge verksamheten en öppen och offentlig karaktär är det inte heller aktuellt att föreslå stiftelseformen. Verksamheten vid Allmänhetens EU-upplysning kommer dessutom att vara beroende av återkommande statliga anslag och då godtas inte att en stiftelse bildas. (Stiftelselagen 1994:1220)

Eftersom Allmänhetens EU-upplysning inte föreslås få myndighetsutövande uppgifter finns inte anledning föreslå att verksamhetens skall bedrivs i myndighetsform. Regeringen har också intagit en principiellt restriktiv hållning när det gäller att inrätta nya myndigheter.

3.6.2 Riksdagen kontra Regeringskansliet som huvudman

Utredningen SOU 1995:127 Framtida central Europainformation föreslog riksdagen som huvudman för EU-upplysningen vilket också blev konstitutionsutskottets beslut (1994/95:KU36). Skälen som den förra utredningen presenterade var följande:

Regeringskansliet:

- En fördel med en tänkbar placering vid Regeringskansliet var närheten till fackdepartementens sakkunskap. Mot detta, menade man, talade regeringens uppgift att bereda politiska beslut vilket ansågs riskera att påverka verksamhetens trovärdighet. Mot denna placering talade också att departementen, som beredningsorgan, inte skulle vara huvudmän för permanenta verksamheter.

Riksdagen:

- För en placering vid riksdagen talade riksdagens erfarenheter av information till allmänheten och utarbetade kanaler till bibliotek, gymnasieskolor och högskolor. Ytterligare ett skäl som då framfördes var möjligheterna för EU-upplysningen att samverka med EU-nämnden. Ett viktigt skäl som framfördes var att verksamhetens saklighet och opartiskhet ytterst garanterades av riksdagens parlamentariskt sammansatta förvaltningsstyrelse.

Utredningen har övervägt de olika alternativen och funnit att det inte finns någon anledning att ifrågasätta den förra utredningens val av placering. Huvudskäl för en placering vid riksdagen är just att verksamhetens saklighet och allsidighet garanteras av en parlamentarisk sammansatt huvudman.

3.7 Självständig och oberoende ställning för att synas

Det är dock viktigt att Allmänhetens EU-upplysning ges en stark ställning med erforderliga resurser och ett tydligt mandat från riksdagsstyrelsen som gör det möjligt för den att leva upp till sitt uppdrag att verka i allmänhetens tjänst.

Utredningen lägger inget konkret förslag om den organisatoriska placeringen i riksdagen. Men en förutsättning för utredningens förslag om allmänhetens upplysningstjänst i EU-relaterade frågor är att riksdagen ger den en sådan ställning i organisationen att den kan få en egen tydlig identitet och möjlighet att självständigt marknadsföra sig som Allmänhetens EU-upplysning.

4 Överväganden kring riksdagens information om EU-relaterade frågor

Information om riksdagens EU-relaterade arbete är en naturlig del av riksdagens informationsarbete. Riksdagsförvaltningen bedriver ett omfattande informationsarbete om EU-relaterade frågor. Riksdagsbiblioteket och informationsenheten medverkar aktivt till att informera allmänheten om riksdagens EU-arbete.

Enligt utredningens förslag har Allmänhetens EU-upplysning i uppdrag att informera medborgarna om hur EU-relaterade frågor hanteras i hela statsförvaltningen och av andra aktörer. Det betyder att riksdagen har ansvar för att presentera sitt eget specifika EU-arbete.

Utredningen vill inte förekomma riksdagsförvaltningens pågående informationsutredning. Utredningen har av den orsaken valt att inte föreslå inriktning och omfattning av riksdagens information till allmänheten om sitt EU-relaterade arbete.

5 Förslag om Regeringskansliets information om EU-relaterade frågor

Förslag: Från departementens synpunkt är informationsansvaret detsamma oavsett om en fråga har anknytning till EU eller inte. Det finns därför inga skäl att föreslå att informationsuppgifterna om EU-relaterade frågor i Regeringskansliet ska samordnas på ett, från övriga frågor, särskilt sätt. Utredningen föreslår inga särskilda formella samordningsfunktioner. Det nu gällande arbetssättet täcker väl det behov av samordning som kan uppstå.

Ett undantag är utredningens förslag om en för Regeringskansliet gemensam EU-webb. Här föreslås att ansvaret för verksamheten läggs på UD:s press- och informationsenhet. Enheten ansvarar idag för vissa ytterligare samordningsuppgifter. Utredningen föreslår att så blir fallet också i fortsättningen.

Handläggning och beslut i EU-relaterade frågor är en väl integrerad del i Regeringskansliets arbete. Samordningen av EU-frågor sker genom beslut i regeringen. I samordningsfrågor leds beredningen av Statsrådsberedningen. Vid Statsrådsberedningens överläggningar med departementen om EU-frågor samt vid möten mellan informationscheferna respektive pressekreterarna i Regeringskansliet kan beslutsunderlag för såväl fortlöpande som särskilda informationsinsatser i en EU-relaterad fråga diskuteras. Därmed skapas också förutsättningar för samordning av informationsansvaret då fler än ett departement berörs.

Nationella förberedelser i projektform

Utredningen föreslår att nationella förberedelser inför större särskilda händelser och ställningstaganden inom EU även i fortsättningen drivs i projektform. Exempel på projektformen är

EU2004-kommittén om regeringskonferensen om framtidsfrågorna samt organisationen kring det svenska ordförandeskapet 2001.

Regeringen har ansvar för att initiera en särskild informationsinsats i en EU-relaterad fråga. Liksom idag är det även i fortsättningen naturligt att Statsrådsberedningen handlägger dessa regeringsärenden. Statsrådsberedningen förbereder det politiska beslutet om resurstilldelning och vem som ansvarar för en informationsinsats. Det var fallet med EU2004-kommittén och blir t.ex. aktuellt vid en aviserad folkomröstning om svenskt inträde i det europeiska valutasamarbetet.

5.1 Regeringskansliets EU-webb skapar ökad öppenhet

Förslag: Regeringskansliets webbplats för EU-frågor inrättas. Här ska löpande information om svenska ståndpunkter i EU-sammanhang, dagordningar för ministerrådet och andra dokument publiceras i likhet med vad som skedde under det svenska ordförandeskapet.

Regeringskansliets EU-webb blir en naturlig ingång för de medborgare som vill följa Regeringskansliets arbete med EU-frågor. Detta gäller också de yrkesgrupper som arbetar med EU-relaterade frågor, t.ex. journalister. Även tjänstemän inom riksdagsförvaltningen och Regeringskansliet likaväl som anställda inom stat och kommun skulle ha stor nytta av denna EU-webb. Den bör ha en hög ambitionsnivå vad gäller öppenhet och snabbhet att publicera dokumenten.

Det handlar om att aktivera en vilande webbplats som redan har erforderliga applikationer. Webbredaktionen skulle förslagsvis bestå av tre tjänster.

Att aktuell information snabbt publiceras på webbplatsen är avhängigt av att berörda tjänstemän på respektive departement, t.ex. handläggare, pressekreterare och informatörer har möjlighet att publicera direkt på webbplatsen. Det rör sig sannolikt om ett fyrtiotal tjänstemän. Naturligtvis kommer det att innebära vissa ökade arbetsinsatser.

Att eu2001.se fungerade så bra under ordförandeskapet berodde bl.a. på att den politiska ledningen gav klart stöd. Utredningens

förslag förutsätter att liknande stöd ges för arbetet med att publicera på EU-webben.

Statsrådsberedningen har som nämnts samma samordnande roll i EU-frågor som i alla andra frågor. Antalet tjänstemän i Statsrådsberedningen är relativt sett få. Därför står det i arbetsordningar etc. att EU-enheten på UD biträder Statsrådsberedningen. Tillsammans kan man kalla dem "samordningsfunktionen". Utredningen föreslår att webbplatsen om regeringens EU-arbete, handläggs av den informationsenhet som har samma organisatoriska hemvist som samordningsfunktionen för EU-frågor, dvs. UD:s press- och informationsenhet. Även under ordförandeskapet ansvarade UD:s press- och informationsenhet för webbplatsen eu2001.se.

5.2 Särskilda informationsaktiviteter

Inom Regeringskansliet finns vissa informationsuppgifter i EU-relaterade frågor som inte kan knytas till en specifik fråga eller ett visst departement. UD:s press och informationsenhet föreslås också fortsättningsvis ansvara för sådan sektorsöverskridande verksamhet. Ett exempel är populärversionen av Regeringskansliets årsbok om EU. Ett annat exempel är de återkommande opinionsundersökningarna om allmänhetens uppfattning i EU-relaterade frågor. Det är angeläget att denna undersökningsserie inte bryts.

Genom omprioriteringar, minskade kostnader för trycksaker och marknadsföring av dessa, finns utrymme inom nuvarande anslagsram för UD:s press och informationsenhet att marknadsföra den EU-webb som utredningen föreslår och ansvara för vissa återkommande gemensamma informationsinsatser. Det finns även utrymme för en uppföljning av de informationsseminarier som arrangerats i kandidatländerna.

5.3 Journalistseminarier

För svenska media som ej har möjlighet att avdela särskilda specialister, är det värdefullt att på redaktionerna öka kunskapen om hur man söker bakgrundsinformation och fakta om EU-relaterade frågor. Ett sätt att öka kunskapen om hur man söker information är att ordna seminarier för svenska journalister. Denna verksamhet bedrevs under ordförandeskapet och mötte positivt gensvar.

Journalistseminarierna kan med fördel ha ett visst tema, t.ex. utvidgningen. De ska vara idégivande och kontaktskapande och inriktade på att underlätta journalisternas arbete. Seminarierna skulle förslagsvis anordnas två gånger per år. Det skulle uppskattningsvis röra sig om 20–25 journalister per seminarium.

För medias rapportering och granskning av hur EU-relaterade frågor hanteras i den offentliga förvaltningen är det särskilt viktigt att snabbt få tillgång till information i en fråga som är aktuell i regeringskansliet. Därför ska journalistseminarierna som ordnas ha särskild tyngdpunkt på hur man söker information om EU-frågornas behandling i regeringskansliet. Utredningen föreslår att UD:s press- och informationsenhet ansvarar för att seminarierna genomförs.

6 Informationsutbyte

6.1 Ingen formell samordning mellan riksdag och regering

Utredningen föreslår att det som hittills inte sker någon formell samordning mellan riksdag och regering när det gäller EU-relaterad information till allmänheten. Det finns dock anledning att de som har informationsansvaret kontinuerligt håller varandra väl informerade.

Utredningen föreslår att Allmänhetens EU-upplysning tar initiativ till regelbundet informationsutbyte mellan de aktörer som sysslar med EU-information. Det redan etablerade informella informationsutbytet, mellan representanter för EU-upplysningen, EU-nämndens kansli, Regeringskansliet, EU2004-kommittén, Europeiska kommissionens och Europaparlamentets kontor i Sverige, den s.k. Mega-infogruppen bör utvecklas.

Vid dessa möten ges möjlighet att diskutera samarbete när det gäller specifika praktiska projekt, vilket redan görs idag t.ex. seminarier eller storforum. Ett aktuellt exempel är samarbetet mellan Finansdepartementet och kommissionen om information till företagare och allmänhet om införandet av euron i 12 av EU-länderna.

6.2 Skrivelse från Upplands Väsby kommun och Stockholms stad

Upplands Väsby kommun och Stockholms stad har med stöd av Europeiska kommissionens representationskontor i Sverige presenterat ett projekt där olika parter som riksdagen, regeringen, kommissionen, Europaparlamentet, m.fl. skulle bilda ett svenskt Centrum för Europainformation. Initiativtagarna har i augusti 2001 tillskrivit utrikesminister Anna Lindh och önskat att regeringen

deklarerar att den står bakom arbetet med att skapa centret. Skrivelsen har överlämnats till utredningen.

Inom projektet ryms skilda målsättningar som att stimulera debatt om EU:s framtidsfrågor, att förbättra kunskapen om EU och att tjäna som en nationell central i det landsomfattande nätverk av organ som bedriver EU-information. Projektet anknyter i vissa delar till den verksamhet som bedrivs av EU2004-kommittén. Utifrån utredningens uppdrag har tanken på ett fast organisatorisk samarbete mellan riksdag och regering samt andra aktörer som informerar om EU-relaterade frågor prövats.

Enligt de ställningstaganden som tidigare redovisats anser utredningen att det EU-relaterade informationsarbetet i riksdagen och Regeringskansliet ska bedrivas i direkt anslutning till huvudmännens verksamhet. För Allmänhetens EU-upplysning finns särskilda skäl till att den organisatoriskt bör ha en tydlig anknytning till riksdagen. Utredningen anser därför att det inte är lämpligt att organisatoriskt flytta någon av dessa verksamheter till det föreslagna centret.

7 Överväganden om IT-satsning vid riksdagen och Regeringskansliet

Fördelen med förslaget om Regeringskansliets EU-webb är att det väl motsvarar den svenska målsättningen att med hjälp av IT erbjuda öppenhet och demokratisk insyn.

Utredningen om en uthållig demokrati SOU 2000:1 skriver att demokrati förutsätter, bland annat, en upplyst förståelse. Medborgarna måste ha möjlighet att skaffa sig insikter i politiska frågor, möjlighet att ta del i diskussioner som föregår beslutsfattandet och möjlighet att kontrollera att besluten tillämpas i enlighet med vad som bestämts i demokratisk ordning.

Idag har en stor andel av Sveriges befolkning tillgång till Internet och därmed möjlighet att inhämta information och delta i kommunikation. IT erbjuder nya möjligheter att utöva medborgerlig kontroll över statsmakten och valda företrädare.

Skälen till utredningens förslag om webbplatsen för Allmänhetens EU-upplysning och Regeringskansliets EU-webb med aktuell information om den svenska beredningen av EU-ärenden är att de skulle främja medborgarens möjlighet till insyn. Genom den telefonservice som Allmänhetens EU-upplysning föreslås erbjuda får även de som inte själva har tillgång till Internet möjlighet att ta del av informationen.

8 Förslagen underlättar för personer med särskilda behov

Enligt det riksdagsbeslut som fattades i maj 2000 (1999/2000:SoU14) ska personer med funktionshinder ha samma möjligheter som andra att ta del av information och kunna framföra synpunkter.

Beslutet innebär bl.a. att myndigheterna ska se till att den information som ges också är tillgänglig för personer med särskilda behov. Ett funktionshinder får inte innebära ett hinder att ta del av information om t.ex. medborgarnas rättigheter och skyldigheter.

Detta innebär att Allmänhetens EU-upplysning ska verka för att erbjuda möjligheter för personer med funktionshinder att ta del av EU-information.

Individuell service via telefon ger möjlighet att tillgodose vissa gruppers behov. Det gäller exempelvis personer med bristfälliga kunskaper i svenska språket.

Webbplatsen för Allmänhetens EU-upplysning öppnar också vägen till information för vissa funktionshindrade.

I kontakt med organisationer som företräder personer med funktionshinder kan möjligheten till ytterligare insatser prövas.

9 Medborgarnas behov av information

I utredningens direktiv nämns att regeringen i 2000 års budgetproposition förutsåg att allmänhetens efterfrågan på EU-information sannolikt skulle ändra karaktär efter det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd. Utredningen ska bedöma allmänhetens framtida behov och förväntad efterfrågan på EU-relaterad information.

9.1 Ökad komplexitet i förfrågningarna

Det är inte möjligt att med någon större bestämdhet uttala sig om allmänhetens framtida behov av information om EU-frågor är inte möjligt. Vissa antaganden och slutsatser kan ändå göras.

För att få en bild av behovet och en eventuell ändrad karaktär på efterfrågan har utredningen intervjuat ett antal personer/organisationer som dagligen tar emot förfrågningar från allmänheten (se kapitel 16).

De flesta av dem som intervjuats uppger att de märkt en gradvis fördjupning och ökad komplexitet i förfrågningarna alltsedan Sverige blev medlem i EU 1995.

Karaktären på frågorna har alltså ändrats successivt sedan flera år tillbaka. Allt färre enkla frågor ställs vad gäller EU i allmänhet och allt fler frågor handlar om individrelaterade ämnen av mer specifik eller komplex karaktär. Utredningen bedömer att denna tendens förstärks.

Stöd för den uppfattningen finns i den opinionsundersökning som utfördes av undersökningsföretaget ARS Research på uppdrag av UD och där utredningen hade möjlighet att ställa frågor. Telefonintervjuerna har genomförts med tusen personer över 16 år under perioden 28 februari–12 mars 2002 (se bilaga 5).

9.2 Fyra av tio vill ha mer information om EU

Hälften av de tillfrågade tycker att de får ungefär den EU-information de vill ha och behöver. Fyra av tio uppger att de gärna skulle vilja ha mer information. Av de tillfrågade anser 5 % att de får för mycket information om EU och 4 % svarar vet ej.

Det visar sig att andelen som vill ha mer information är stor och har ökat till samma nivå som året före det svenska ordförandeskapet.

EU-information

	mars 02	maj 01	jan 01	sept 00	nov 99	juni 99
Får ungefär den info man vill ha och behöver	51	56	59	50	43	41
Skulle vilja ha mer info	40	33	30	40	43	50
Snarast för mycket info	5	5	5	4	6	4
Vet ej	4	7	6	6	8	5

9.3 Information via media

Hälften av alla tillfrågade uppger att de håller sig informerade om vad som händer inom EU eller vad EU står för. Framför allt håller man sig informerad via media – via morgontidning, lokaltidning, TV och/eller kvällstidning. Av dessa var det 9 % som dessutom höll sig informerade via Internet.

Informerar mig om EU:	Andel av alla
<i>Ja, *</i> :	48
Morgontidning, lokaltidning	30
TV	23
Kvällstidning	18
Internet	9
Radio	8
Facktidskrift	3
Vänner, familj	2
Kurser, skolundervisning	1
EU-upplysning, UD m.fl.	0
Annat	2
<i>Nej, håller mig ej informerad</i>	51
<i>Vet ej</i>	1

* = Genomsnittligt antal svar: 3.

Hälften (51 %) av de tillfrågade uppger att de inte håller sig informerade om EU. 1999 var det endast en tredjedel som hade den inställningen.

Det här visar att det är angeläget att Allmänhetens EU-upplysning har resurser att marknadsföra sig. Därmed öppnas möjlighet för dem som önskar mer EU-relaterad information att lätt hitta fram till den.

Undersökningar från 1999–2002 visar att intresset att söka information varierar. Erfarenheter från såväl Sverige som andra EU-länder ger vid handen att behovet att finna EU-information ökar starkt när den offentliga debatten om EU-frågor står högt på dagordningen, t ex vid folkomröstningar.

Också här kommer en marknadsföring av de tjänster som Allmänhetens EU-upplysning kan erbjuda att göra det lättare att tillgodose informationsbehovet.

10 Medias, bibliotekens och skolans betydelse

10.1 Medias betydelse

Det ingår inte i uppdraget att utreda Regeringskansliets och riksdagens information till media. Undersökningar visar emellertid entydigt att information till allmänheten om EU-relaterade frågor som hanteras av riksdagen och regeringen huvudsakligen sker via media. Det har därför varit naturligt att utredningen prövat i vilken grad den befintliga och föreslagna informationsverksamheten till allmänheten också bidrar till att förbättra mediernas arbetsmöjligheter.

Företrädare för media har framfört önskemål om att det fortsättningsvis finns en tjänst som vägvisare när det gäller EU-relaterad information. Det motsvarar den service som vägvisare som utredningen föreslår att Allmänhetens EU-upplysning skall erbjuda.

Utredningsförslaget om en EU-webb för Regeringskansliet med motsvarande ambitionsnivå, när det gäller öppenhet och snabbhet att publicera dokument, som Regeringskansliet hade under ordförändskapet (www.eu2001.se) skulle underlätta för medierna. Journalisterna skulle lättare kunna följa och bevaka beredningen och beslutsgången när det gäller EU-relaterade ärenden.

Satsningen på regelbundna journalistseminarier skulle öppna nya möjligheter för framför allt små och medelstora medier. För redaktioner som inte har möjlighet att avdela särskilda specialister att bevaka EU-frågor är det värdefullt att få möjlighet att öka kunskapen om hur man söker bakgrundsinformation och fakta i såväl Bryssel som bland svenska aktörer.

10.2 Folkbibliotekens betydelse

De svenska biblioteken erbjuder kunnig personal och generösa öppettider. Det finns folkbibliotek och biblioteksfilialer i samtliga 289 kommuner och ett samordnande länsbibliotek i varje län. Dessutom finns välbesökta bibliotek vid svenska högskolor och universitet.

Folkbiblioteken fungerar som ett center för kunskap och information. De ska vara en plats där det fria ordet är tillgängligt och t.ex. fungera som kulturmötesplats, stärka barnens och ungdomars kulturella nivå och underlätta den kommunala infrastrukturen.

Folkbiblioteken är en viktig länk att nå allmänheten. Utredningens förslag innebär att Allmänhetens EU-upplysning på ett systematiskt sätt håller bibliotekarier underrättade om hur EU-upplysningens tjänster kan gagna medborgarna.

10.3 Skolans betydelse

Utbildning om EU är en naturlig del av skolan. Skolan har en avgörande betydelse för ungdomars kunskaper om EU-samarbetet och hur deras liv påverkas av beslut inom ramen för EU.

Skolan har behov av basinformation om EU och information om aktuella frågor inom EU. Med basinformation menar utredningen exempelvis information om EU:s institutioner, deras formella beslutsprocesser och kompetens.

Därför är det angeläget att Allmänhetens EU-upplysning fortsätter sitt arbete med att erbjuda strukturerad och bearbetad information om EU genom databasens svar på frågor om EU-relaterade ärenden.

Dessutom finns behov av att kunna erbjuda lärare information om hur de kan hänvisa sina eleverna när det gäller informationsökning vid t.ex. projektarbete om ett EU-relaterat ämne. Här kan en ökad kunskap om de tjänster som Allmänhetens EU-upplysningen erbjuder utgöra ett bra stöd till lärarna.

Lärarna kan snabbt behöva ta fram bakgrundsmaterial och fakta om ett högaktuellt EU-ämne. Därför är det viktigt att Allmänhetens EU-upplysning fortsätter att ha nyhetsbevakning och tillhandahåller och sammanställer information om aktuella frågor. Även här handlar det om att EU-upplysningens tjänster måste vara kända för lärarna.

11 Nuläget – EU-upplysningen

Enligt riksdagsbeslut (1994/95:KU36) är målet för EU-upplysningen att stärka den demokratiska opinionsbildningen genom att ge enskilda medborgare eller grupper såsom lärare och bibliotekarier, samt medier en för svenska förhållanden anpassad basinformation om utvecklingen inom EU.

EU-upplysningens information ska präglas av saklighet, vara partipolitisk neutral och uppfattas som fri från värderingar. Utgångspunkten är att det är medborgarnas efterfrågan som ska styra och att informationen ska finnas tillgänglig för medborgare i hela landet. Idag har verksamheten 8,5 fasta tjänster och 1,5 projektanställningar.

De arbetsuppgifter som EU-upplysningen tilldelades enligt riksdagsbeslutet:

- Besvara frågor om konsekvenser av det svenska medlemskapet i EU.
- Ge råd och vägledning om beredningen av ärenden med anknytning till EU
- Fungera som en sluss för vidarehänvisning
- Utveckla den egna verksamheten i nära samarbete med EU-nämnden
- Samarbeta på avtalsbasis med Regeringskansliet och myndigheterna
- Ta initiativ till samordning mellan olika organ i Sverige som är engagerade i informationen om EU
- Utveckla nätverket av vidareinformatörer såsom lärare och bibliotekarier, arrangera utbildning och ställa material till förfogande

Dessutom bör EU-upplysningen ha ambitionen att bl.a. underlätta synskadades och andra handikappades informationsbehov samt att ta på sig specifika uppdrag av Regeringskansliet. EU-upplysningen kan genom de givna arbetsuppgifterna medverka till att ge service och vägledning till representanter från massmedier, särskilt till dem som saknar egna kontaktvägar till EU-området. (1994/95:KU36)

EU-upplysningens verksamhet består av både utredningsverksamhet och informationsverksamhet.

11.1 Faktainsamling och nyhetsbevakning

Faktainsamling och nyhetsbevakning är två viktiga arbetsuppgifter för EU-upplysningen. Resultatet ligger till grund för t.ex. EU-svar som är en faktadatabas med cirka 300 frågor och svar om EU och för stöd till frågeservicen.

Dessa två arbetsuppgifter innebär att löpande följa nyhetsdatabaser och andra elektroniska informationskällor, inklusive dokument med EU-anknytning inom svenska statsförvaltningen och inom EU:s institutioner t.ex. dokument från kommissionen, lagstiftning, pressmeddelanden regeringens faktapromemorior till riksdagen, propositioner och betänkanden.

11.2 Frågeservice via telefon och e-post

Frågor kan ställas per telefon direkt till EU-informatörerna via ett 020-nummer under fyra timmar per arbetsdag. Dessutom erbjuds journalister, lärare, bibliotekarier och förtroendevalda telefonservice hela arbetsdagen via särskilt telefonnummer. Möjligheten att skicka frågor via e-post utnyttjas i ökande grad.

De frågor som är mest förekommande är ofta relaterade till vilka rättigheter och skyldigheter som följer med EU-medlemskapet. Det kan handla om lagstiftningsfrågor, om hur beslut fattas och av vem samt hur dessa påverkar medborgarna.

EU-upplysningen kan konstatera att frågornas karaktär stegvis blivit mer avancerade och bygger på en ökad kunskap hos den som ställer frågan.

För år 2001 och 2000 fick EU-upplysningen följande antal telefonsamtal, e-post respektive fax eller brev:

År	2001	2000
Telefonsamtal	6 193	5 577
E-post	2 901	2 556
Fax/brev	61	55
Totalt cirka*	9 155	8 188

* = Frågorna är som regel fler än vad ovanstående statistik visar, beroende på att en frågeställare ställer flera frågor efter varandra. Statistiskt redovisas dock endast en fråga per frågeställare.

Det faktum att allt fler har daglig tillgång till Internet har medfört en snabb förändring av beteendet hos dem som söker svar på frågor om EU. Det innebär att allt fler ställer sina frågor genom e-post eller går direkt till EU-upplysningens webbplats för att få svar.

Generellt sett är e-postförfrågningar mer resurskrävande än telefonfrågor. Därför har EU-upplysningen tagit fram vissa svars-mallar för att underlätta svar på de vanligaste frågorna. Anledningen till att e-postfrågorna är resurskrävande är att de i regel är mer omfattande samtidigt som det utan direkt återkoppling till frågeställaren ofta är svårt för EU-informatören att veta på vilken detalj- och kunskapsnivå svaret ska ges.

Av dem som kontaktar EU-upplysningen är ungefär:

Allmänheten	33 %
Skolelever	33 %
I egenskap av anställd i företag	16 %
I egenskap av anställd i myndighet eller organisation	10 %
Journalister	2 %
Övriga, t.ex. internt inom riksdagen	6 %

Kännedom om EU-upplysningen bygger främst på att den som frågar tittat i telefonkatalogen, sökt på Internet, fått tips av lärare, myndigheter och organisationer. Tjugo procent uppger att de tidigare kontaktat EU-upplysningen.

11.3 EUsvar med cirka 300 artiklar/promemorior

EUsvar är en databas med cirka 300 artiklar/promemorior om EU och det svenska medlemskapet. EU-upplysningen gör regelbundet uppdateringar och nya artiklar. Dessa artiklar publiceras på webbplatsen och täcker alla EU:s politikområden.

Syftet är att erbjuda allmänheten fortlöpande uppdaterad och mer avancerad information inom olika sakfrågor än vad som ges genom EU-upplysningens faktablad. Detta för att kunna tillmötesgå de olika målgrupper och behov som finns hos allmänheten och bland vidareinformatörer såsom lärare, bibliotekarier, myndigheter och organisationer.

11.4 Samarbete med EU-nämnden

EU-upplysningen skriver pressmeddelanden inför och efter EU-nämndens sammanträden. Därigenom erbjuds EU-upplysningen möjlighet att direkt närvara vid nämndens politiska behandling av EU-frågorna och ta del av den muntliga information som lämnas av bl.a. regeringen vid EU-nämndens sammanträden. EU-upplysningen ansvarar även för att publicera delar av de handlingar som inkommer till EU-nämnden inför sammanträdena på riksdagens webbplats.

11.5 Webbadressen www.riksdagen.se/eu

Informationen på webbplatsen vänder sig till alla EU-upplysningens målgrupper, dvs. allmänheten, skolungdomar, lärare, journalister, bibliotekarier. Under 2001 hade EU-upplysningens webbplats 260 000 besök och under månaderna september-december 2001 i genomsnitt 20 000–25 000 besök per månad.

Under det svenska ordförandeskapet hade EU-upplysningen uppemot 30 000 besök per månad. Under januari-mars 2002 var genomsnittet 28 000–29 000 besök/månad. Noteras bör att det inte går att mäta hur många som besöker EUsvar-sidorna.

Webbplatsen ligger under riksdagens webbadress. Tekniken såsom navigering och gränssnitt, är beroende av riksdagens rutiner.

På webbplatsen publiceras bl.a. dagliga nyhetsnotiser, temasidor om aktuella ämnen, tio vanliga frågor om EU, databasen EUsvar, EU-upplysningens informationsmaterial, EU-relaterade ärenden i

riksdagen samt EU-nämndens pressmeddelande och sammanträdesdokument.

11.6 Nytt webbverktyg – följa ett ärende i beredningsprocessen

EU-upplysningen arbetar under 2002 med att utöka webbpubliceringen av EU-dokument och EU-ärenden. En användare ska erbjudas hjälp att följa ett ärende från det att kommissionen lagt fram ett förslag, genom beredningen på EU-nivå och på nationell svensk nivå fram till den färdiga svenska författningen.

För de användare som vill veta hur EU:s lagstiftningsprocess fungerar kommer det att finnas ett antal webbsidor med information i text och bild om beslutsprocessen, institutionerna och dokumenten.

11.7 Tryckt informationsmaterial

Din Guide till EU

Din Guide till EU är en skriftserie som vänder sig till dem som söker fördjupad information inom områden som berör EU och det svenska medlemskapet.

”Din guide till EU – kontaktvägar” är en skrift som förklarar vad EU är och dess uppbyggnad, beslutsfattandet i EU och inom riksdag och regering samt vem som gör vad och ger information om EU-aktörer i Sverige.

En andra skrift handlar om fri rörlighet för personer och innehåller allmän och praktisk information om gällande regler för den fria rörligheten för personer. Skriften omfattar och behandlar olika grupper av personer och de situationer som berörs av reglerna.

En tredje guide till EU publicerades nyligen om fonder och program som redovisar var föreningar, organisationer, kommuner och företag samt enskilda kan söka medel för t.ex. ett lokalt utvecklingsprojekt eller för en utlandsutbildning. Upplagan på 25 000 sändes ut till alla folkbiblioteken och kommunernas EU-samordnare.

Tio faktablad

Tio faktablad har tagits fram om grunderna för EU-samarbetet och centrala områden. Ämnen rör allt från EU:s tillkomst och utveckling fram till EMU. Upplagan på 40 000 har distribuerats till bibliotek, kommuner, landsting, länsstyrelser, medborgarkontor, grundskolor, gymnasieskolor och universitet samt studieförbund. Dessutom har cirka 9 000 beställningar gjorts av faktabladerna.

En uppdaterad svensk version av faktabladsserien planeras att distribueras i 30 000 exemplar under oktober 2002. Faktabladerna finns dessutom i engelsk version. Materialet är gratis och kan även beställas eller laddas ned från webbplatsen.

11.8 Kursverksamhet

EU-upplysningen arrangerar och medverkar i viss omfattning i utbildning och kurser i EU-frågor och i informationssökning både internt och externt. Enligt konstitutionsutskottet är vidareinformatörer en nyckelgrupp och anses betydelsefull för att EU-upplysningen ska kunna nå ut till en större allmänhet i hela Sverige (1994/95:KU36).

EU-upplysningen deltar dels i nätverk av vidareinformatörer (t.ex. lärare och bibliotekarier), dels i nätverk med övriga EU-aktörer (Regeringskansliet, Europeiska kommissionen, Europaparlamentet, EU2004-kommittén, Internationella programkontoret, m.fl.).

Kurserna som riktar sig till interna användare (ledamöter och tjänstemän i riksdagen) behandlar i huvudsak EU:s institutioner och beslutsprocess och EU-relaterad informationssökning och har hållits vid flera tillfällen under 2002.

Kurserna för externa användare har arrangerats vid enskilda tillfällen om specifika områden, t.ex. ett seminarium om fri rörlighet för pensionärer riktat till pensionärsorganisationer i september 2002 (arrangerat tillsammans med försäkringskassan, skattemyndigheten och Konsument Europa). Genom "EU på schemat" genomför EU-upplysningen tillsammans med andra EU-aktörer, fortbildningsdagar för lärare.

11.9 Organisatorisk placering och budget

EU-upplysningen ingår i riksdagens avdelning för kunskapsförsörjning som i sin tur lyder under det administrativa kontoret. Chefen för EU-upplysningen är sektionschef och ansvarar inför chefen för avdelningen för kunskapsförsörjning som i sin tur rapporterar till administrativa kontorets chef som i sin tur rapporterar till riksdagsdirektören.

Utöver kostnader för de 8,5 tjänsterna och 1,5 projektanställning på EU-upplysningen finns även en informationsbudget på 1,9 miljoner kronor för 2002. Det skall täcka kostnader för t.ex. annonsering, informationsmaterial och konsultkostnader.

År	2001	2000	1999	1998
(milj. kronor)				
Personal*	3,2***	3,2	2,9	3,0
Informationsanslag: Budget**	2,7	2,2	2,0	2,1
Utfall:	2,4	1,5	1,6	1,8

* = 8,5 tjänster ** = I anslaget ingår t.ex. annonsering, trycksaker, konsulttjänster.

*** = inklusive kostnad för 1,5 projektanställningar.

12 EU-upplysningen – Kompetent men relativt okänd

Detta kapitel innehåller utredningens bedömning av verksamheten vid EU-upplysningen. Utredningens synpunkter görs utifrån konstitutionsutskottets beslut (1994/94:KU36 som refereras i kapitel 11) och speglar inte nödvändigtvis utredningens uppfattning om hur verksamheten bör inriktas framöver.

12.1 Riksdagsbeslut ligger till grund för EU-upplysningen

Konstitutionsutskottet beslutade (1994/95:KU36) enligt de förslag som utredningen om en framtida central EU-information (SOU 1995:127) presenterade. Konstitutionsutskottet motiverade sitt beslut om en svensk EU-upplysning bl.a. med att det skulle vara möjligt att följa utvecklingen inom EU ur ett svenskt perspektiv. Beslutet att placera EU-upplysningen vid riksdagen hängde bl.a. samman med att där skulle en allsidig och saklig information kunna garanteras.

EU-upplysningen skulle enligt konstitutionsutskottet arbeta efter de allmänna principerna om samhällsinformation. Verksamheten skulle därmed utgå från medborgarnas efterfrågan och behov och inte i första hand utgå ifrån avsändarens/myndighetens informationsbehov. Syftet med informationen skulle vara att underlätta insyn och delaktighet samt ge överblick och sammanhang. Vidare skulle informationen präglas av saklighet, vara värderingsfri och politisk neutral och tillgänglig för alla medborgare i hela landet. EU-upplysningen skulle därmed inte överta regeringens, riksdagens, myndigheternas eller andra aktörers ansvar för den egna verksamhetsanknutna informationen, enligt de principer som gäller för samhällsinformationen i stort.

12.2 Organisatorisk inplacering i riksdagsförvaltningen

Av marknadsföringsskäl ansåg konstitutionsutskottet att det var viktigt att EU-upplysningen fick en egen identitet, genom "ett eget verksamhetsnamn, eget telefonnummer och en självständigt fungerande medarbetargrupp."

I utredningen (SOU 1995:127) betonas vikten av att Europainformationen får en självständig ställning inom riksdagens förvaltningsorganisation. Skälet till detta är behovet av att markera organets identitet och integritet. Utskottet instämmer i denna bedömning. Detaljerna i Europainformationens placering i riksdagens förvaltningsorganisation mm bör enligt utskottets mening förvaltningsstyrelsen besluta om med beaktande av vad utredningen med instämmande av utskottet principiellt anfört. (1994/95:KU36)

12.3 Bedömningar av EU-upplysningens verksamhet och måluppfyllelse

12.3.1 Hög kvalitet och kompetens

Utredningens bedömning är att kvaliteten på informations servicen är hög genom personalens breda och relevanta kunskaper samt deras engagemang och goda förmåga att förmedla information på ett kundanpassat sätt. De åtnjuter stort förtroende bland övriga EU-aktörer och flera av dessa hänvisar regelbundet informations-sökare till EU-upplysningen.

- a) EU-upplysningen fullföljer sitt uppdrag när det gäller att tillhandahålla en till svenska förhållanden anpassad information om utvecklingen inom EU för medborgare, grupper och medier. Genom databasen "EU-svar" där över 300 frågor besvaras på ett sakligt och begripligt sätt, en i övrigt innehållsmässigt både kvalificerad och pedagogisk elektronisk information samt en väl fungerande frågeservice, per telefon, e-post, fax och brev.
- b) EU-upplysningen har hög servicenivå när det gäller att besvara frågor om innebörden av det svenska medlemskapet i EU och när det gäller att ge information om beslut och beredning av ärenden inom EU-samarbetet. Telefonpanelen är öppen fyra timmar varje dag och e-post besvaras inom loppet av 24 timmar, oftast snabbare. Vissa grupper, som bl.a. media och biblio-

tek, kan nå EU-upplysningen under hela arbetsdagen via ett särskilt telefonnummer.

- c) EU-upplysningen besvarar i de allra flesta fall frågor direkt utan att ytterligare kontakter eller undersökningar behöver göras. Den hänvisar till andra instanser, t.ex. departement, EU-organ eller politiska partier främst när det gäller frågor som kräver ett värderande svar eller då synpunkter framförs.
- d) Vad gäller uppgiften att utveckla den egna verksamheten i nära samarbete med EU-nämnden har detta fungerat väl. En medarbetare på EU-upplysningen är med på EU-nämndens möten och skriver bl.a. nämndens pressmeddelanden, bevakar nyhetsförmedlingen när det gäller EU och ser till att aktuella EU-frågor presenteras i elektronisk form på EU-upplysningens särskilda avdelning på riksdagens webbplats.
EU-upplysningen har även utvecklat sin verksamhet genom återkommande kompetensutveckling för medarbetarna bl.a. genom inbjudna föreläsare, internutbildning, kurser och studiebesök.
- e) EU-upplysningen har producerat och successivt reviderat tryckt informationsmaterial som t.ex. faktablad och skriftserien "Din Guide till EU" som informerar om kontaktvägar, fri rörlighet för personer, fonder och program. När det gäller särskilt stöd till synskadade har ljudkassetter producerats.

12.3.2 Arbetsuppgifter som inte prioriterats

Av ovanstående framgår att EU-upplysningen har byggt upp en kompetens och en verksamhet som motsvarar förväntningarna i SOU 1995:127 och konstitutionsutskottet (1994/95:KU36).

Det finns dock skäl att påtala att EU-upplysningen inte fullföljt sina uppgifter att samarbeta med Regeringskansliet och myndigheterna. Inte heller har EU-upplysningen tagit initiativ till samordning mellan olika organ som är engagerade i och har ansvar för information om EU. Det finns också skäl att påtala att EU-upplysningen inte utvecklat nätverk av vidareinformatörer.

När det gäller uppdraget att samarbeta på avtalsbasis med Regeringskansliet och myndigheterna har utredningen inte funnit muntliga eller skriftliga avtal eller överenskommelser som reglerar detta.

Däremot har ett informellt kontaktnät i begränsad omfattning etablerats och ett antal mindre samarbetsprojekt genomförts.

EU-upplysningen har inte heller tagit initiativ till samordning av informationsinsatser mellan olika organ i Sverige som är engagerade i och har ansvar för informationen om EU.

En förklaring kan vara att det funnits en osäkerhet hos EU-upplysningen om hur begreppet "allsidig information från en partipolitisk neutral avsändare" ska tolkas. EU-upplysningen har haft svårt att veta hur man ska förhålla sig till andra aktörer och tagit sin roll att vara "neutral" bokstavligt.

Dock har EU-upplysningen deltagit i de möten (s.k. Mega-infomöten) som ägt rum några gånger om året på UD:s initiativ. Vid dessa möten har UD, kommissionens och Europaparlamentets representationer i Stockholm och övriga närvarande informerat varandra om aktuella aktiviteter. EU-upplysningen har tillsammans med de övriga informerat allmänheten om sina respektive verksamheter i gemensamma annonser i svenska telefonkataloger. EU-upplysningen har även medverkat i vissa fortbildningsdagar för lärare och seminarier som anordnats gemensamt med andra aktörer.

12.4 Bedömning av EU-upplysningens nuvarande organisatoriska inplacering

Organisatoriskt är EU-upplysningen idag en enhet inom avdelningen för kunskapsförsörjning där också riksdagsbiblioteket och tidningen Från Riksdag och Departement ingår. Avdelningen kunskapsförsörjning som leds av en avdelningschef sorterar under det administrativa kontoret med en förvaltningschef. Det administrativa kontoret, kammarkansliet och utskottskanslierna samt de båda stabsfunktionerna – informationsenheten och internationella kansliet – lyder under riksdagsdirektören. Riksdagsdirektören är ansvarig inför riksdagsstyrelsen i vilken talmannen är ordförande.

EU-upplysningens sektionschef ansvarar för den löpande verksamheten. I övrigt har man tillgång till den service och de stödfunktioner som andra sektioner/enheter inom riksdagsförvaltningen har. Sektionen ingår i riksdagsförvaltningens organisatoriska struktur på samma sätt som övriga verksamheter inom förvaltningen.

Utredningen kan konstatera att den organisatoriska tillhörigheten inte medverkat till att markera och understryka den självständiga roll och det breda uppdrag som EU-upplysningen har enligt konstitutionsutskottet beslut (1994/95:KU36).

12.5 Internet – brist på egen identitet och svårt att hitta

EU-upplysningens elektroniska information omfattar både basinformation om EU:s institutioner, beslutsprocessen, aktuella ärenden och beslut, texter i olika sakfrågor, svar på frågor om EU-samarbetet, information om EU-nämndens arbete, om regeringens förslag och faktapromemorior samt länkar till andra webbplatser.

Den EU-information som EU-upplysningen ansvarar för publiceras på en avdelning på riksdagens webbplats. Detta betyder att EU-upplysningen inte har en egen webbadress och att man är beroende av de regler för bl.a. den struktur och grafiska utformning som gäller för hela riksdagens webbplats.

Att ingå som en avdelning i riksdagens webbplats har både för och nackdelar. En fördel är att riksdagens webbplats har hög trovärdighet och hundratusentals besök per år.

Nackdelarna är att EU-upplysningen inte utan begränsningar kan strukturera och anpassa sin information självständigt utifrån sina egna förutsättningar och sitt specifika uppdrag. EU-upplysningen blir en liten del i en större helhet och har inte kunnat ges en klart markerad och framskjuten plats på riksdagens webbplats.

12.6 EU-upplysningen är relativt okänd

Utredningen kan konstatera att EU-upplysningens verksamhet är relativt okänd. Vid en opinionsundersökning i mars 2002 om "Allmänhetens uppfattning i EU-relaterade frågor" (Se bilaga 5) kände endast 1 % till EU-upplysningen. Detta bekräftas av opinionsundersökningar som EU-upplysningen låtit göra (Temo).

Olika undersökningar visar att media är medborgarnas viktigaste källa till information om EU. Media är också en viktig målgrupp för EU-upplysningen. Trots detta kan utredningen notera att t.ex. chefredaktörer på flera lokaltidningar inte känner till EU-upplysningens verksamhet.

12.7 EU-upplysningens resurstilldelning

Sedan starten har EU-upplysningen haft 8,5 tjänster. Budget för informationsanslaget som omfattar produktion av informationsmaterial, annonsering genomförande av kurser och utbildningar, samt webbinformation, konsultkostnader m.m. har uppgått till:

År	Budget	Utfall
2002	1,9 miljoner kronor	
2001	2,7 miljoner kronor	2,4 miljoner kronor
2000	2,2 miljoner kronor	1,5 miljoner kronor
1999	2,0 miljoner kronor	1,6 miljoner kronor
1998	2,1 miljoner kronor	1,8 miljoner kronor

Resurstilldelningen har under åren i stort sett varit oförändrad. Att avsatta medel inte helt tagits i anspråk kan ha spelat in när beslut fattas om budgeten för det nästkommande året. År 2000 togs endast en fjärdedel av budgeterade medel på 0,7 miljoner kronor för annonsering i anspråk och året innan togs endast hälften av budgeterade medel för annonsering i anspråk.

12.8 Framtids- och utvecklingsfrågor

När det gäller att ge information om pågående lagstiftningsärenden inom EU arbetar EU-upplysningen för att allmänheten ska erbjudas en webbaserad tjänst som innebär att det blir möjligt att följa ett urval ärenden från det att kommissionen lagt ett förslag, genom beredningsprocessen i EU och i Sverige fram till den färdiga svenska författningen. Det kommer även bli möjligt att få information om hur lagstiftningsprocessen går till, de berörda institutionernas uppgifter och befogenheter samt vilka dokument som upprättas under processens gång.

13 Nuläget – riksdagens information om EU-relaterade frågor

Inom riksdagsförvaltningen medverkar framför allt informationsenheten och riksdagsbiblioteket till att informera om EU-relaterade frågor. Tidningen Från Riksdag och Departement har uppdrag att rapportera om vad som händer inom EU.

13.1 Riksdagens informationsenhet och EU

Riksdagens informationsenhet har en omfattande verksamhet som riktar sig till media, myndigheter, organisationer, näringsliv och allmänheten däribland ungdomar, studerande och vidareinformatorer. Uppdraget är att dels tillgodose de behov som finns av information och kommunikation, dels aktivt verka för att öka intresset för och kunskaperna om riksdagen och dess arbete. Riktlinjerna för arbetet är att informationen ska vara partipolitiskt neutral, korrekt, aktuell samt lättillgänglig och förståelig. Informationen ska tillhandahållas i muntlig, skriftlig och elektronisk form och vara anpassad efter olika behov.

Den informationsverksamhet som bedrivs handlar både om riksdagens roll i den svenska demokratin och aktuella ärenden och beslut, varav EU-frågorna ingår som en del. Ett fortlöpande informationsutbyte och samarbete äger rum mellan informationsenheten och EU-upplysningen.

Centralt för riksdagens EU-arbete är att hela riksdagen med sina skilda verksamhetsgrenar är involverade i arbetet, från förberedelser och förslag från kommissionen till dess att ett beslut genomförs i Sverige. EU-frågorna är på så sätt integrerade i utskottens och kammarens arbete. EU-nämnden är det formella informations- och samrådsorganet mellan riksdag och regering. Här ska regeringen bl.a. redovisa sina ställningstaganden inför och efter ministerrådsmöten.

I informationsenhetens uppgifter ingår att via telefon, e-post och brev besvara frågor från media, myndigheter, organisationer m.fl. samt från allmänheten. Att besvara frågor om riksdagens behandling av olika EU-frågor ingår som en naturlig del i den service som ges. Frågor som kräver en bred kunskap om EU:s institutioner och/eller EU:s beslutsprocess vidarebefordras till EU-upplysningen.

I det tryckta material som informationsenheten producerar ingår information om hur riksdagen behandlar EU-frågorna och hur EU-arbetet bedrivs inom riksdagen. Även separat informationsmaterial och särskilt skolmaterial om EU och riksdagen tas fram i form av broschyrer och faktablad.

I riksdagens Informationscentrum, som bl.a. vänder sig till en intresserad allmänhet, finns riksdagens EU-material, liksom EU-upplysningens material, tillgängligt. Här svarar också personalen på besökarnas frågor om riksdagens EU-arbete. Vissa frågor, se ovan, hänvisas till EU-upplysningen.

På riksdagens webbplats presenteras riksdagens arbete med EU-frågorna som en integrerad del i den övriga informationen. Det gäller både basinformation och löpande och aktuell information om ärenden och beslut. EU-upplysningens elektroniska information finns tillgänglig via riksdagens webbplats. På riksdagens intranät finns en särskild avdelning för EU-information och tillgång till bl.a. ett EU-diarium för registrering av kommissionens dokument, regeringens faktapromemorior, regeringens rapporter från ministerrådsmöten samt grön- och vitböcker.

Inom ramen för informationsenhetens kursverksamhet tas EU-frågorna upp antingen som en del i programmet eller som ett särskilt tema. I dessa kurser deltar bl.a. gymnasielärare, folkhögskolelärare och lärare för vuxenstuderande och invandrare.

I samband med att informationsenheten medverkar i mässor och utställningsverksamhet ingår EU-informationen som en del i aktiviteten. EU-material finns tillgängligt och frågor om EU besvaras. Vissa av dessa arrangemang genomförs tillsammans med EU-upplysningen.

Informationsenheten ansvarar för den visningsverksamhet som erbjuds allmänheten och de skolbesök som anordnas för skolelever. Dessutom anordnar enheten studiebesök för olika grupper t.ex. offentliganställda, högskolestuderande, utländska besökare m.fl. I den information som då ges ingår riksdagens arbete med EU-frågorna som en del i programmet.

13.2 Riksdagsbibliotekets service till allmänheten

Riksdagsbiblioteket är ett av Sveriges största samhällsvetenskapliga bibliotek, vars uppgift är att dels förse riksdagen med bra beslutsunderlag, dels att ge allmänheten tillgång till de omfattande samlingarna. Riksdagsbiblioteket är ett s.k. depåbibliotek för EU, vilket betyder att biblioteket kostnadsfritt erhåller ett betydande urval av EU:s offentliga tryck. I gengäld håller biblioteket materialet tillgängligt för allmänheten och ansvarar för att bevara dessa dokument för all framtid. EU-materialet består av rättsakter, rättsfall, dokument från lagstiftningsprocessen samt statistik, rapporter, tidskrifter och årsböcker från EU:s olika institutioner. På riksdagsbiblioteket finns också kommersiellt utgiven EU-litteratur samt publikationer om EU utgivna av statliga myndigheter.

Allt detta EU-material tillsammans med en fullständig samling av det svenska riksdagstrycket, lagar, författningar, statens offentliga utredningar och departementsserien utgör en viktig informationskälla för många. Till de grupper som vänder sig till biblioteket för EU-relaterad information hör offentligt anställda tjänstemän, utredare, forskare, studenter, journalister, företrädare för domstolsväsendet och advokatbyråer. Närmare tusen förfrågningar om EU besvaras årligen.

Riksdagsbiblioteket erbjuder en rad tjänster för att underlätta för användarna/besökarna att få fram det EU-material som efterfrågas. Fyra särskilt utbildade bibliotekarier svarar på frågor via telefon, e-post och besök. De tre senaste årens EU-dokument finns lätt tillgängliga i ett särskilt internationellt rum, där det också finns en informationsdisk som under vissa bestämda tider bemannas av EU-bibliotekarierna. Dessa hjälper till att ta fram EU-relaterade dokument, söka efter EU-information på Internet, skaffa fram EU-publikationer m.m. En viktig uppgift för dem är att vägleda och undervisa om hur man på egen hand kan söka information via Internet. EU-bibliotekarierna medverkar också i bibliotekariekurser som anordnas flera gånger årligen och som bl.a. handlar om hur man söker EU-material i tryckt och elektronisk form eller på mikrofiche och cd-rom.

Allmänheten ges också via riksdagsbiblioteket tillgång till en rad EU-databaser bl.a. Celex där det mesta av EG:s lagstiftning och rättsfall finns i fulltext samt referenser till nationella genomföranden av EG-rätten.

13.3 Tidningen Från Riksdag & Departement

Tidningen Från Riksdag & Departement (*Politisk journal från riksdag, departement och EU*) tillkom genom ett riksdagsbeslut 1975 och har sedan dess givits ut med ca 40 nummer per år. Upplagan ligger idag på ca 15 000 exemplar, varav ca 14 000 är betalande prenumeranter. Tidningens syfte är att underlätta för personal i stat och kommun, företag och organisationer samt förtroendevalda och övriga politiskt intresserade t.ex. forskare och studerande att följa verksamheten i riksdagen och regeringen. Uppdraget innebär att tidningen ska spegla hela beslutsprocessen i riksdag, regering och utredningsväsende.

Sedan 1998 har tidningen ett vidgat uppdrag att också kontinuerligt bevaka och rapportera om vad som händer inom EU och lagstiftningsprocessen inom EG. Tidningen fick i samband med det vidgade uppdraget utökade personella resurser i form av en ny fast redaktörstjänst samt utökade resurser för frilansmedarbetare. Ungefär en fjärdedel av tidningens innehåll handlar idag om EU-relaterade frågor.

Under 2002 öppnade tidningen en egen webbplats (www.r-o-d.nu), med bl.a. en kontinuerligt uppdaterad löpsedel. Webbplatsen, är som framgår av adressen, skild från riksdagens webbplats. Ett elektroniskt arkiv med alla publicerade artiklar/texter har också gjorts tillgängligt för tidningens prenumeranter.

Tidningen har 11 fast anställda på redaktionen och samarbetar med ett antal frilansjournalister i främst Bryssel.

Chefredaktören för tidningen är tillika ansvarig utgivare och riksdagsförvaltningen har det administrativa ansvaret för tidningen.

14 Nuläget – Regeringskansliets information om EU-relaterade frågor

En stor del av Regeringskansliets arbete genomsyras av EU-medlemskapet. Regeringsledamöterna deltar direkt i ministerrådet, regeringskonferenser och bilaterala diskussioner med andra EU-länder. Tal och artiklar av statsråd och intervjuer med olika mass-media ger möjlighet att redovisa politiken. Regeringskansliet ger instruktioner till de svenska representanterna i coreper och alla kommittéer och arbetsgrupper inom rådsstrukturen. Ett stort antal tjänstemän i Regeringskansliet deltar också i arbetet i dessa kommittéer och grupper.

En viktig uppgift för regeringen är att informera allmänheten om hur EU-arbetet är organiserat inom Regeringskansliet och om den politik som den för. Det handlar om att informera i de aktuella frågor där regeringen är aktör och om regeringens ståndpunkter i dessa frågor.

Varje departement har ansvar att informera allmänheten om de EU-relaterade frågor som rör de egna sakområdena. Övergripande information om regeringens EU-arbete till allmänheten samordnas av UD. Dessutom finns en särskild informationsenhet för euron vid Finansdepartementet. Information Rosenbad vid förvaltningsavdelningen, som informerar allmänheten om hela regeringsarbetet, har även viss information om regeringens EU-arbete.

Dessutom ger regeringen omfattande information om EU-frågor och regeringens ställningstagande till riksdagen. Det sker genom deltagande i riksdagsdebatter, besvarande av frågor och interpellationer, överläggningar med EU-nämnden och utskott, regeringens årsbok om EU-arbetet, faktapromemorier om förslag från kommissionen samt propositioner och skrivelser. Detta material är också ett viktigt bidrag till information för allmänheten.

14.1 EU-informationen vid UD:s press- och informationsenhet

Den övergripande funktionen för information om regeringens EU-arbete är placerad vid UD:s press- och informationsenhet. Syftet med verksamheten är att öka kunskaperna om EU och den politik regeringen för i EU-samarbetet. Uppdraget är att erbjuda medborgarna lättillgänglig information om regeringens EU-arbete och aktuella EU-frågor.

Regeringskansliet har inget särskilt telefonnummer för generella frågor om regeringens EU-arbete utan samtalen kopplas via växeln direkt till tjänstemän på UD:s press- och informationsenhet. För beställning av material finns dock ett 020-telefonnummer.

För EU-informationen finns två tjänster på UD och verksamheten består av produktion av informationsmaterial, webbinformation, seminarier och aktiviteter.

Till de trycksaker som produceras hör nyhetsbrevet EU-rapport om aktuella EU-frågor som ges ut cirka en gång per månad. Skriftserien Fakta Europa som är ett fördjupningsmaterial om bl.a. miljö, sysselsättning och inre marknaden ges ut i samarbete med sakenheterna på respektive departement. En populärversion av regeringens årsberättelse om verksamheten i EU produceras. En del av materialet tas fram av projektanställd personal.

Webbplatsen är under förändring. Tidigare fanns det en egen "ingång" till EU-information på regeringens webbplats men den har ersatts av att respektive departement informerar om EU i sin ordinarie webbverksamhet. Den del av regeringens webbplats som ger övergripande information om regeringens EU-arbete sköts av UD:s press- och informationsenhet. Viss information som tidigare fanns som trycksak publiceras nu endast på webbplatsen.

Aktiviteter ordnas för att stimulera till debatt och ökade kunskaper om EU-arbetet exempelvis storforum om ett aktuellt tema för studenter och unga forskare. Kurser ordnas för särskilda målgrupper såsom skolungdomar, lärare och bibliotekarier. Informationsseminarier har ordnats i kandidatländerna som ett led att sprida information till andra länder om Sverige som EU-medlem.

Planerad fördelning av informationsanslaget för UD:s EU-information, år 2002:

Materialproduktion	2,2 miljoner kronor
Distribution	0,4 miljoner kronor
Marknadsföring	0,3 miljoner kronor
Seminarier	0,3 miljoner kronor
Information om Sverige i andra länder	0,3 miljoner kronor
Löner projektanställda	0,8 miljoner kronor
Reserv (Euroinformation)	0,7 miljoner kronor
<i>Totalt (exkl. personal)</i>	<i>5,0 miljoner kronor</i>

För 2002 har informationsverksamheten ett informationsanslag för trycksaker m.m. på 5 miljoner kronor. Som tidigare nämnts har verksamheten personalanslag motsvarande två heltidstjänster men arbetet är fördelat på flera tjänstemän.

Ytterligare 1,8 miljoner kronor disponeras av Euroinformationen vid Finansdepartementet.

År 1998 anslags 7,8 miljoner kronor till UD:s EU-information. Under åren 1999, 2000 och 2001 hade verksamheten en årlig budget på 21,8 miljoner kronor som en del av en allmän förstärkning för att öka kunskaperna om Europapolitiken.

Med anledning av det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd fick UD:s EU-information inom ramen för den samlade ordförandeskapsbudgeten särskilda medel på totalt 73 miljoner kronor under 2000 och 2001 för press-, informations- och kultursatsningar inför och under ordförandeskapet.

1996 tog UD initiativ till regelbundet informationsutbyte mellan Europaparlamentets kontor och kommissionens representation, representanter för EU-nämndens kansli samt EU-upplysningen. Gruppen kallas Mega-infogruppen och sedan hösten 2001 deltar även EU2004-sekretariatet.

14.2 Övriga departement

För att få en bild av omfattningen av EU-informationen inom Regeringskansliet genomförde utredningen en enkätundersökning under februari 2002. Den skickades till pressekreterare på respektive departement.

Resultatet visade att informationsverksamheten om EU-relaterade frågor inom Regeringskansliet är mycket omfattande och att det finns stora skillnader mellan departementen. Vissa departement såsom Jordbruksdepartementet och Näringsdepartementet får dagligen en mängd frågor från allmänheten och media.

Frågorna hänvisas till berörd handläggare eller till den myndighet som ansvarar för frågan.

14.3 Information Rosenbad

Information Rosenbad är Regeringskansliets gemensamma informationsenhet och ingår i förvaltningsavdelningen. Uppdraget är att informera viktiga målgrupper, såsom skolan, medierna, myndigheter och den intresserade allmänheten, om Regeringskansliets verksamhet och regeringens arbete.

Webbtjänsten vid Information Rosenbad samordnar Regeringskansliets webbplats genom att svara för den tekniska driften, genomföra webbsändningar, från t.ex. presskonferenser som rör EU-relaterade frågor, och publicera dokument m.m. Webbredaktionen ansvarar även för den gemensamma löpsedeln som ingår i förstasidan under www.regeringen.se.

Information Rosenbad ansvarar för den gemensamma Informationsbutikerna i Rosenbad. Där finns departementens informationsmaterial tillgängligt och medarbetarna tar emot beställningar och svarar på frågor på telefon. Information Rosenbad deltar i skolforum och vid utbildningsdagar för lärare, t.ex. "EU på schemat".

Information Rosenbad hänvisar allmänna frågor om EU till EU-upplysningen. När det gäller t.ex. att presentera beslutsgången inom Regeringskansliet från initiativ till beslut i lagstiftningsfråga i EU har Information Rosenbad tagit fram presentationsmaterial. De ingår som en del i ett informationspaket om hela arbetet i regeringen och Regeringskansliet.

14.4 Euroinformationen vid Finansdepartementet

Regeringskansliets Euroinformation vid Finansdepartementet inrättades i oktober 1998. Uppdraget är att i första hand informera företag och i andra hand allmänheten om de praktiska konsekvenserna av införandet av euron som gemensam valuta i andra länder.

Den 1 januari 1999 införde 11 av de 15 EU-länderna euron. Under en övergångsperiod kunde den endast användas i elektroniskt form. Den 1 januari 2002 infördes eurosedlar och mynt i 12 av EU-länderna.

Under åren 1999–2001 avsatte regeringen 5 miljoner kronor/år till Euroinformationen och kommissionen 5 miljoner kronor/år, dvs. totalt 10 miljoner kronor/år. Under 2002 har Euroinformationen totalt fått 5 miljoner kronor (inklusive medel från kommissionen). Diskussioner pågår om en eventuell fortsatt verksamhet efter 2002.

Informationsarbetet består av trycksaksproduktion, telefonservice med ett 020-nummer samt en webbplats med aktuell information. Även viss annonsering i dagspress ingår. Under 2001 hade Euroinformationen i genomsnitt 190 telefonsamtal och 10 e-postförfrågningar per vecka. Antalet webbesök var cirka 87 000 under 2001 och skriftligt informationsmaterial skickades ut i drygt 400 000 exemplar. I samband med att eurosedlar och mynt infördes ökade antalet förfrågningar kraftigt. Antalet förfrågningar var efter några månader detsamma som under hösten 2001.

Arbetet på Euroinformationen drivs i projektform. Ett visst samarbete sker med kommissionen och Europaparlamentet som man träffar en gång i månaden. De som arbetar med Euroinformationen upplever närheten till experter och sakkunniga på Finansdepartementet som en stor fördel.

14.5 EU2004-kommittén

Regeringen tillsatte 2001 en parlamentarisk kommitté med uppgift att sprida kunskap om och stimulera till en bred debatt om EU:s utveckling och framtid. Siktet är inställt på 2004 års regeringskonferens.

Kommitténs sekretariat har fem tjänstemän och satsar på en egen webbplats. Framför allt riktar sig webbplatsen till ungdomar och den försöker inspirera till debatt. Det finns möjlighet att kommunicera med ansvariga politiker och sakkunniga om framtidsfrågorna via webbplatsen.

Samlingsnamnet för kommitténs verksamhet, som innehåller allt från projektbidrag till en omfattande skolsatsning är *EU-stafetten*. Under en månad per län kommer kommittén och andra aktörer att gemensamt stimulera debatten om EU:s framtidsfrågor och ambi-

tionen är bl.a. att fånga in synpunkter kring de viktigaste framtidsfrågorna.

EU2004-kommittén ger bidrag till skolor och föreningslivet med 15 miljoner kronor fördelat under tre år.

Som ett led i uppdraget att skapa en bred, allmän debatt om EU:s framtid, riktar sig kommittén direkt till skolorna. På hemsidan finns ett brett material om EU och framtidsfrågorna, anpassat för elever på gymnasiet. En del i skolsatsningen är att erbjuda elever att skriva projektarbeten om EU:s framtid. Eleverna kan välja mellan ett 100-tal uppdrag, som alla har en koppling till någon av EU:s framtidsfrågor.

15 Regeringskansliets EU-relaterade information till allmänheten – en kort bedömning

I direktiven sägs att utredningen ska utvärdera regeringens EU-information utifrån de beslut och riktlinjer som fastställts för verksamheterna. Utredningen har inte haft resurser att göra en genomgripande utvärdering av exempelvis effekterna av olika informationsaktiviteter. Utvärderingen har därför karaktär av en kort bedömning av verksamheterna.

I utredningens uppdrag ingår inte att bedöma informationsarbetet under det svenska ordförandeskapet i EU. Det ingår heller inte i uppdraget att granska arbetet i EU2004-kommittén.

15.1 EU-informationen vid UD:s press- och informationsenhet

Uppgiften är att bedriva ett aktivt informationsarbete om regeringens EU-politik och om aktuella EU-frågor. Informationen ska göras tillgänglig för en bred allmänhet och tillgodose de behov som finns av att följa EU-arbetet. Syftet är att öka kunskaperna om EU och om den politik regeringen för i EU för att på så sätt stimulera Europadebatten. UD skall även informera om Sverige som EU-land i andra länder.

Regeringen skrev i sin budgetproposition 2001/02:1 (utgiftsområde 5) att det informationsarbete som hittills har bedrivits med bl.a. ökad produktion och bredare spridning av information om regeringens EU-politik och aktuella EU-frågor, har uppfyllt de mål som sattes upp för verksamheten.

En betydande del av informationsinsatsen utgörs av trycksaker. Omkring häften av anslaget på 5 miljoner kronor anslås till detta. Upplagan på löpande material är 45 000 exemplar och av dessa skickas cirka häften till landets folkbibliotek. Som exempel kan nämnas UD:s månadsskrift EU-rapport. Det är oklart vilka som utgör målgrupp och i vilken utsträckning den sprids bland biblio-

teksbesökare. Det kan ifrågasättas om denna betoning på tryckt material är den effektivaste användningen av resurserna.

Utredningen noterar att UD har för avsikt att uppdatera sina faktablad på webbplatsen. Utredningen menar att det är ett kostnadseffektivt sätt att tillhandahålla aktuell information. Särskilt om det också erbjuds möjlighet för dem som inte har tillgång till IT att få utskrift av faktablad hemskickat.

UD:s EU-information har även i uppgift att sprida information om Sverige som EU-land i andra länder. Denna verksamhet är en del av det arbete som bedrivs inom Regeringskansliet för att etablera kontakter med blivande medlemsländer.

15.2 Övriga departement och Information Rosenbad

Övriga departements arbete med EU-relaterad information till allmänheten är svårare att utvärdera. Möjligen skulle utredningen kunna anta att då ingen allvarlig kritik från medierna framförts skulle det efterfrågestyrda informationsarbetet motsvara mediernas krav.

En viss bild av situationen ger svaren på enkäten till pressekreteraren på respektive departement (Se kapitel 14).

Information Rosenbads bidrag till att stödja informationsarbetet kring EU anser utredningen angeläget. Webbutsändningar från bl.a. presskonferenser och debatter som rör EU-relaterade frågor är viktiga för medierna.

15.3 Euroinformationen vid Finansdepartementet

När det gäller Euroinformationen vid Finansdepartementet är intrycket att företag och allmänhet erbjuds god informationsservice. Verksamheten tycks fungera enligt de riktlinjer som satts upp. Kommissionens bidrag på 5 miljoner kronor/år till denna svenska statliga verksamhet har inte styrt Euroinformationens utformning.

15.4 Övriga synpunkter om informationsarbetet

Avslutningsvis kan nämnas att de opinionsundersökningar som UD beställt visar att allmänheten inte har noterat att Regeringskansliet ägnar sig åt EU-relaterad information. Men det behöver inte betyda att informationsarbetet varit dåligt utan att det inte framkommit vem som har varit avsändaren. Medborgarna får i allt väsentligt sin information via medierna. Regeringskansliets informationsverksamhet i EU-relaterade frågor sker därför i huvudsak indirekt genom att ge underlag till journalisternas arbete.

16 Andra aktörer som svarar för EU-information

Utöver EU-upplysningen, riksdagen och Regeringskansliet informerar Europaparlamentets och Europeiska kommissionens representationer i Sverige om EU-frågor. Därutöver informerar svenska myndigheter och organisationer medborgarna, media m.fl. om EU-relaterade ämnen. De fungerar ofta som vägvisare i de fall de själva inte kan besvara en fråga.

Ett urval av dessa myndigheter och organisationer visar omfattningen av den information som ges. Engagemanget är stort och flera av dem som utredningen har intervjuat har ägnat sig åt EU-information sedan folkomröstningen om medlemskap 1994.

Följande aktörer beskrivs i nedanstående avsnitt:

EU-institutioner i Sverige

Europaparlamentet, Europeiska kommissionen

Svenska myndigheter

Glesbygdsverket, Internationella programkontoret, Jordbruksverket, Kommerskollegium, Konsumentverket, Länsstyrelser, NUTEK-Euro Info Centre

Svenska organisationer

Landstings- och Kommunförbundet, LO/TCO/SACO, LRF, Svenskt Näringslivs Eurofakta

16.1 EU-institutioner i Sverige

16.1.1 Europaparlamentets kontor i Sverige

Samma år som Sverige blev medlem i EU öppnades Europaparlamentets kontor. De två huvuduppgifterna för kontoret är att:

- främja debatten om europeisk integration, t.ex. förse media med information om Europaparlamentets beslut och även själv

- delta i debatten tillsammans med opinionsbildare och allmänheten
- hålla Europaparlamentet informerat om den politiska debatten i medlemslandet och t.ex. hjälpa parlamentariker som besöker Sverige.

Europaparlamentets kontor har 6 anställda varav två i första hand ägnar sig åt att besvara frågor från allmänheten. Cirka 20 förfrågningar (e-post och telefonsamtal) per dag besvaras om konkreta ämnen, generella frågor om EU, men mer sällan om själva Europaparlamentet.

Kontoret har en budget för 2001 för trycksaker, aktiviteter etc. på 2,6 miljoner kronor. Vid speciella tillfällen – val till Europaparlamentet, det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd, debatten om EU:s framtid, får kontoret extraanslag för specifika insatser.

Kontoret har cirka 50 000 besök i månaden på sin webbplats (www.europarl.se). Även om trycksaker inte är ett prioriterat område kan nämnas att framför allt forskare, studenter och skolor ofta beställer material från kontoret. Den mest efterfrågade publikationen under 2001 var skriften "Europa 2002 – EU inför utvidgningen". Lärare betraktas som en viktig målgrupp. Under 2002 ordnas seminarier för lärare i olika delar av Sverige i samarbete med t.ex. Regeringskansliet och EU-upplysningen. Därutöver har kontoret en omfattande föreläsningsverksamhet för skolor, universitet, organisationer m.fl.

Enligt Europaparlamentets kontor efterfrågar medborgarna ofta individrelaterad information som handlar om hur en viss fråga påverkar den enskilde individen. Rådgivning och hänvisning till rätt instans erbjuds. I kontorets årsrapport 2001 står följande att läsa:

Att göra fakta om Europaparlamentet tillgängliga för medborgarna kräver inte nödvändigtvis stora informationsinsatser. Det finns en spontan efterfrågan. För den är just tillgängligheten det viktigaste. Dagligen får kontoret frågor från medborgarna. Vissa är lätta att besvara, andra kräver utredningar. Internet har inneburit en revolution, nästan allt finns på nätet. Men många behöver hjälp att hitta rätt.

16.1.2 Europeiska kommissionens representationskontor

Europeiska kommissionen har representationskontor i Stockholm vilket kan liknas vid en ambassad. Representationskontoret har en informations- och dokumentationsenhet med en handläggare och två lokalanställda assistenter. Dessutom har kontoret en pressansvarig och två lokalanställda på medieenheten. Totalt arbetar 19 personer på kontoret varav 8 är utsända av kommissionen i Bryssel och 11 lokalt anställda.

Den informationsansvariga och de två assistenterna har telefonjour 3,5 timmar per dag. De besvarar cirka 400 förfrågningar/månad (telefonsamtal och e-post). Frågorna är antingen individrelaterade eller handlar generellt om EU. Det kan handla om t.ex. var personens körkort gäller eller om personen kan ta med sin pension till Portugal. För komplicerade frågor tar kontoret antingen hjälp av kommissionens direktorat för press och information i Bryssel eller hänvisar till ansvarig instans i Sverige.

Representationskontoret hänvisar också till kommissionens service "Europa direkt" med ett 020-nummer som besvarar frågor från allmänheten om EU. Svenskspråkig handläggare tar emot samtal i Bryssel mellan kl. 08–20 varje dag. Frågepanelen får cirka 60–90 telefonsamtal och 25–45 e-post per vecka från Sverige. "Europa direkt" har som policy att hänvisa till skriftliga källor, framför allt dokument på kommissionens webbplats. Handläggaren hänvisar ofta också till den instans/myndighet i Sverige som ansvarar för frågan.

Kontakterna med vidareinformatörer anses viktig. Kontoret deltar bl.a. i seminarier som anordnas för lärare i olika delar av landet. Lärarseminarierna anordnas gemensamt med Europaparlamentet, Internationella programkontoret, EU-upplysningen och Information Rosenbad, ofta tillsammans med någon lokal aktör.

Kommissionen har byggt upp ett nätverk för EU-information i Sverige. Det består av Carrefour-kontoren, flera Info Point Europa-enheter, Euro Info Centre, EDC-bibliotek samt medlemmarna i Team Europe.

Carrefour-kontorens uppgift är att stödja landsbygdens ekonomiska och sociala utveckling. Det finns elva lokalkontor och de har t.ex. länsstyrelsen eller ett hushållningssällskap som värdorganisation. De svenska Carrefour-kontoren har informationsutbyte med de cirka 125 Carrefour-kontoren i EU. Uppgiften är bl.a. att stimulera till projekt genom rådgivning om EU:s fonder och hjälp

med ansökningar och samarbetspartners i andra länder. Till Info Point Europa kan allmänheten vända sig för att få lättläst och gratis information om EU. Euro Info Centre (EIC) – se under avsnittet EIC-NUTEK.

Utöver det nätverk som byggts upp samarbetar representationskontoret också med t.ex. med studieförbund och folkbildningsorganisationer.

När det gäller förfrågningar om anbud inom EU så hänvisar representationskontoret till Exportrådet, som är det organ som utsetts att administrera detta i Sverige. När det gäller EU-bidrag för företag hänvisas till Euro Info Centre. Vid förfrågningar om de olika EU-programmen hänvisar kommissionen till den nationella myndighet som fungerar som förvaltningsmyndighet för just det programmet, exempelvis Glesbygdsverket för strukturfondsprogrammet "Leader+ " (se avsnittet om Glesbygdsverket).

Kommissionen bidrar med 15 miljoner kronor under en treårsperiod till Euroinformationen vid Finansdepartementet .

Mängden av information om EU som finns tillgänglig har lett fram till att kommissionen försöker väcka intresse för att de olika aktörerna skall samordna sig, t ex länka sina respektive webbplatser till varandra.

16.2 Svenska myndigheter

16.2.1 Glesbygdsverket

Många av de totalt 35 anställda på Glesbygdsverket i Östersund arbetar med EU-relaterade frågor. På Glesbygdsverket ansvarar man för EU:s gemenskapsinitiativ för landsbygdsutveckling kallat Leader+ som ingår i EU:s strukturfonder. Glesbygdsverket är också representerat i övervakningskommittéerna för Mål 1 och Mål 2 Öarna samt ingår i Jordbruksdepartementets rådgivande kommitté för EU:s miljö- och landsbygdsprogram.

Myndigheter, näringsliv, organisationer, högskola och föreningsliv har möjlighet att söka bidrag. Behovet är stort för rådgivning om vilka projekt som kan få bidrag. En vanlig fråga är: "Finns det pengar till ...?". Glesbygdsverket använder sig bl.a. av NUTEK:s finansieringsdatabas.

Mediekontakter sker ofta direkt med dem som är lokalt engagerade i ett projekt. Det ger en praktisk och lokal spegling av EU:s arbete.

16.2.2 Internationella programkontoret

Internationella programkontoret för utbildningsområdet är ett statligt verk. Programkontoret fungerar som en instans mellan kommissionen och staten och har drygt 50 anställda.

I uppdraget ingår att informera om EU:s program och projekt på utbildningsområdet och att handlägga ansökningar om deltagande i dessa.

De viktigaste målgrupperna för programkontoret är studenter på gymnasie- och högskolor, studie- och yrkesvägledare samt representanter för arbetsmarknadens parter.

Under 2001 deltog ungefär 8 000 svenskar i något av programmen. Av dem var 39 % grundskole- och gymnasieelever, 25 % var högskolestudenter, 23 % var lärare för grund- och gymnasieskolan, 6 % var lärare på högskolan, 6 % arbetssökande och unga arbetstagare och 1 % var specialister.

Webbplatsen är navet i informationsverksamheten och där publiceras information om de 35 olika programmen och projekten. Programkontoret strävar efter att bli en "24-timmarsmyndighet" där den som skickat in en ansökan ska kunna få tillgång till information om var ärendet befinner sig alla tider på dygnet.

Erasmus är det största av EU:s program inom högre utbildning och nästan 3 000 svenska högskolestudenter deltog 2001. Dessutom deltog 400 lärare i Erasmus. I Leonardo da Vinci som är EU:s ramprogram för yrkesutbildning och kompetensutveckling deltog 1 000 svenskar under 2001.

16.2.3 Jordbruksverket

Hälften av EU:s totala budget går till jordbrukssektorn. Jordbruksverkets arbete genomsyras av detta. Administrationen av EU:s jordbrukspolitik är en av verkets huvuduppgifter. EU:s jordbrukspolitik innehåller olika typer av miljö-, regional- och strukturpolitiska åtgärder.

Verket har 920 anställda varav 600 arbetar i Jönköping. Medarbetarna får hundratals telefonsamtal per dag som har anknytning till EU. 10–20 samtal per dag kommer från journalister.

Webbplatsen har mellan 1 300–1 700 besök per dag. Variationen beror bl.a. på om det är en ansökningsperiod om stöd för lantbrukarna. En tredjedel av cirka 70 000 ansökningar skickas in elektroniskt via Jordbruksverkets interaktiva verktyg för ansökan om jordbruksstöd. Verket satsar på att utveckla Internettjänster och sökfunktioner.

Jordbruksverket har en policy om öppenhet när det gäller att informera om sitt kommittéarbete i Bryssel. Verkets handläggare som deltar i EU-diskussionerna lägger ut information både inför och efter ett kommittémöte på Jordbruksverkets webbplats.

16.2.4 Kommerskollegium

Kommerskollegium är Sveriges expertmyndighet för utrikeshandel och handelspolitik. Kommerskollegiet verkar för att undanröja handelshinder och hanterar frågor som rör t.ex. EU:s gränsätgärder såsom tullar och importkvoter.

Tidigare ansvarade Kommerskollegium även för mer allmän Europainformation, men verksamheten omstrukturerades våren 1998. Som mest fanns 5–6 informatörer samt personal för EU-dokumentservice. Fortfarande får Kommerskollegium 10–15-tal samtal per vecka med allmänna frågor om EU vilka man besvarar eller lotsar vidare.

Idag har Kommerskollegium ett formellt ansvar som svensk kontaktpunkt och samordningscentral för frågor om och problem med fri rörlighet för varor, tjänster, kapital och personer på den inre marknaden. Företag och allmänhet kan i sådana fall vända sig till Kommerskollegium. Årligen hanteras cirka 100 ärenden och därutöver tillkommer en mängd förfrågningar som inte leder till formella ärenden.

När det gäller personers fria rörlighet hänvisar man ofta till Höskoleverket, Centrala studiestödsnämnden, Försäkringskassan och Migrationsverket.

Frågor om t.ex. utbildning, pensionsfrågor och sjukersättning vid vistelse i annat EU-land besvaras av Kommerskollegiums enhet för inre marknaden. Frågorna besvaras av kollegiets handläggare,

alternativt hänvisar man vidare till exempelvis Försäkringskassan Utland.

Som ombud för EU:s publikationsbyrå erbjuder Kommerskollegium service kring officiella EU-dokument i form av rådgivning, sökning och även leverans av publicerade förslag, direktiv, domar från EG-domstolen osv. Frågor och beställningar tas emot per telefon, fax, e-post eller vanlig post.

Till Kommerskollegiets dokumentservice hör också uppdatering av den s.k. genomförandedatabasen. Databasen innehåller uppgifter som gör att det går att följa EG-direktivens genomförande i Sverige. På Kommerskollegiums webbplats finns också en egen databas med referensuppgifter till ett urval av viktiga EG-rättsakter och en förteckning över nya domar som avkunnats i EG-domstolen

16.2.5 Konsumentverkets "Konsument Europa"

Att stimulera människor att våga handla på den inre marknaden är Konsument Europas huvuduppgift. Målet är att ge information som gör det möjligt för konsumenten att göra medvetna val av varor och tjänster. Uppstår problem i samband med ett köp på den inre marknaden kan stöd ges. Dessutom ska Konsument Europa ge information om de olika juridiska prövningsmöjligheter som finns för att lösa en tvist på den europeiska marknaden.

Målgrupperna är enskilda konsumenter, särskilt ungdomar, kommunernas konsumentvägledare och andra vidareinformatörer och media.

De fem handläggarna finansieras av Konsumentverket, kommissionen och Allmänna reklamationsnämnden. Verksamheten har hållit på sedan mars 2001 och skall utvärderas tre år efter starten.

De flesta EU-länder har ett satt upp ett likartat kontor för konsumentvägledning. Konsument Europa ingår i flera nätverk med kommissionen som delfinansiär. Syftet med nätverken är att stärka konsumentens ställning på den inre marknaden t.ex. genom att ge konsumenten tillgång till enkla, snabba, billiga kanaler för tvistlösning.

Första året hade Konsument Europa drygt 120 konsumentkontakter per månad. Drygt 40 % av ärendena gällde rådgivning efter köp, 40 % förfrågningar, 10 % information inför köp och 7 % gällde tvist.

Av alla anmälningar till Konsument Europa kommer 72 % per telefon och 20 % via e-post. Resten är anmälningar via besök och brev. Telefonjouren är öppen fyra timmar per dag.

Över tre hundra ärenden handlade om "time share"-boende framför allt i Spanien och därför har Konsument Europa gjort en särskild informationskampanj om detta.

Andra vanliga ärenden rör fordon inhandlade på den inre marknaden eller resor samt frågor kring köp via Internet.

16.2.6 Länsstyrelser

När Sverige gick med i EU intensifierades länsstyrelsens arbete när det gäller bl.a. jordbruks- och regionalpolitiken. Det innebär t.ex. att länsstyrelserna informerar om förutsättningarna för stöd ur EU:s strukturfonder. En uppgift för länsstyrelserna är att säkerställa medfinansiering för olika projekt, vilket är ett krav för att EU-medel kan tas i anspråk

Handläggarna på länsstyrelserna svarar på frågor som rör jordbruksstödet. Den rådgivande verksamheten när det gäller bidrag sköts av länsstyrelserna.

Ett exempel är länsstyrelsen i Jönköpings län. Där använder sig länsstyrelsen av sin webbplats för att erbjuda allmänheten och andra intressenter snabb information. Informatörerna har noterat att de som kontaktar länsstyrelsen ofta är väl insatta i det frågan handlar om. Ofta har den informationsökande detaljerade kunskaper tack vare länsstyrelsens webbplats. Den sökande är redo att skicka in sin ansökan och önskar endast kompletterande information. Många frågor kommer från t.ex. hembygdsföreningar och vägföreningar. För dem som inte har tillgång till Internet kan informationsmaterial sändas per post.

16.2.7 NUTEK – Euro Info Centre

Euro Info Centres (EIC) är rådgivnings- och informationskontor för främst små och medelstora företag om den inre marknaden. I hela EU finns ett nätverk med cirka 250 EIC, varav åtta kontor och ett tjugotal filialer finns i Sverige.

EIC-NUTEK samordnar kontoren i Sverige när det gäller t.ex. frågor och svar på webbplatsen. Det svenska EIC-nätverket har ett 020-nummer för telefonsamtal och samtalen kopplas till ett av de svenska kontoren beroende på var samtalet kommer ifrån.

Fem tjänstemän är knutna till frågeservicen för företagen. EIC-NUTEK har en kunskapsdatabas, som inte är tillgänglig för en bredare allmänhet. Antalet besök på den öppna webbplatsen ökade från 55 000 till 73 000 mellan år 2000 till 2001. Webbplatsen fungerar ofta som en inkörsport för den informationssökande som sedan kontaktar EIC-NUTEK via telefon eller e-post.

Telefontid för frågeservice är tre timmar varje dag men samtal kan även efter denna tid kopplas till handläggarna. År 2001 hade frågeservicen cirka 1 200 telefonsamtal och e-post av vilka 60 % kom från företagare. Övriga frågor kom från andra Euro Info Centres, myndigheter eller privatpersoner. En del av samtalen fungerar även som handledning för hur man söker information via Internet.

Numera satsar EIC-NUTEK betydligt mindre än tidigare på trycksaker dels p.g.a. kostnadsskäl dels beroende på minskad efterfrågan. Det senare förmodligen tack vare webbplatsen.

NUTEK konstaterar att frågornas karaktär har förändrats de senaste åren. Mer djupgående frågor ställs av företagarna vilket ställer större krav på "kundanpassad" information.

NUTEK planerar att upphöra med sin Euro Info Centre-verksamhet under 2002 men kommer att bistå med hjälp under en övergångstid. Diskussioner pågår mellan organisationer i Stockholm att bilda ett nytt EIC-kontor istället.

16.3 Svenska organisationer

16.3.1 Landstingsförbundet och Svenska Kommunförbundet

Internationella sekretariatet är gemensamt för Landstingsförbundet och Kommunförbundet. Arbetet rör till övervägande delen EU-relaterade frågor. Totalt finns 14 anställda varav tre arbetar vid förbundens gemensamma kontor i Bryssel.

Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet är intresse- och arbetsgivarorganisationer för 289 kommuner respektive 21 landsting och regioner. Internationella sekretariatet är dels en stabsenhet inriktad på att stödja förbundens sakenheter och

ledning, dels ett stöd för medlemmarna och lokala och regionala politiker med internationella uppdrag.

Dialogen med medlemmarna är viktig och sekretariatet stöttar kommunernas förtroendevalda som i sin tur möter allmänheten och media i EU-relaterade frågor. Internationella sekretariatet fungerar som en länk mellan EU, politiker på lokal eller regional nivå och medborgarna.

Faktaunderlag, analyser och annat underlag om hur t.ex. EU påverkar medlemmarna erbjuds. När det gäller t.ex. ett specifikt EU-direktiv inom miljö som berör Sveriges kommuner, landsting och regioner kontaktas oftast en expert inom sakområdet inom förbunden direkt. Kommunen, landstinget eller regionen känner vanligtvis till vem som är sakkunnig på just det området eller blir lotsad till denna via Internationella sekretariatet eller förbundens växel.

En viktig uppgift för de tre medarbetarna på Brysselkontoret är att ge tidiga signaler på initiativ och beslut som är på gång och som kan påverka medlemmarna. Dessutom anordnas vid kontoret ett betydande antal studiebesök.

16.3.2 Lantbrukarnas Riksförbund (LRF)

LRF har fyra handläggare placerade i Bryssel. LRF är indelat i 20 länsförbund och dessutom finns LRF-konsult med 1200 anställda. LRF-konsult har nära kontakt med lantbrukarna och erbjuder rådgivning t.ex. för EU-bidrag.

Dessutom ger LRF ut tidningarna Land och ATL där information om EU förekommer. Det är främst via dessa tidskrifter som LRF direkt når allmänheten, annars är målgruppen medlemmarna.

LRF:s omkring 150 000 medlemmar är i regel väl insatta och kunniga om EU eftersom de starkt påverkas av EU:s jordbrukspolitik.

16.3.3 LO, TCO och SACO

I tretton år har LO, TCO och SACO haft kontor i Bryssel. Kontoret har som huvuduppgift att bevaka samarbetet i EU och stödja organisationernas och deras medlemsförbunds arbete för en euro-

peisk politik som motsvarar löntagarnas intressen och behov. Kontoret följer särskilt den ekonomiska politiken, sysselsättningen, andra arbetslivsfrågor och socialpolitiken. På kontoret bearbetas och vidarebefordras information till LO, TCO och SACO centralt och till medlemsförbunden.

Tjänstemännen på plats i Bryssel tar årligen emot över 150 grupper av varierande storlek från Sverige. Dessa studiebesök syftar till att öka förståelsen för EU och hur EU-samarbetet bedrivs.

De tre organisationerna har utöver sina egna webbplatser även en gemensam webbplats, www.brysselkontoret.com. Där finns aktuell information och bl.a. länkar till viktiga EU-direktiv och andra dokument som rör organisationernas intresseområden.

Kontoret riktar sig indirekt till allmänheten via de fackliga organisationernas medlemmar och förtroendevalda.

Brysselkontoret ger var fjärde vecka ut ett nyhetsbrev med aktuella frågor inom EU som rör fackliga intressen. Tidigare sändes nyhetsbrevet ut i pappersform i 10 000 exemplar. Nu publiceras nyhetsbrevet elektroniskt för att spara pengar och få en snabbare spridning. De fackliga huvudorganisationerna producerar inte lika mycket trycksaker längre utan föredrar att lägga informationen på webbplatsen.

I år ordnades i Sverige en konferens för 200 fackligt aktiva för en framtidsdebatt. Kontoret har märkt ett ökat intresse för t.ex. frågor om fri rörlighet i Europa såsom sociala trygghetslagstiftningen och pensioner.

16.3.4 Svenskt Näringslivs Eurofakta

Eurofakta är Svenskt Näringslivs satsning för att öka kunskapen om EMU och euron. Verksamheten startade i november 1999.

Navet för Eurofakta har sedan starten varit webbplatsen www.eurofakta.se och det elektroniska nyhetsbrevet om EMU och euron. Därutöver produceras faktaskrifter, publikationer och rapporter om den gemensamma valutan. Dessutom arrangerar Eurofakta seminarier och utbildningar för opinionsbildare, företagare och intresserad allmänhet.

Allmänheten får även information främst genom att få sina frågor besvarade av en expertpanel via webbplatsen och genom att per telefon få frågor om EMU och Euro besvarade.

Panelen har sex experter som vid sidan av sina ordinarie arbetsuppgifter svarar på frågor och en anställd för den löpande verksamheten. Utöver dessa knyts tillfälligt personer till olika projekt i Eurofaktas regi.

Webbplatsen har i genomsnitt drygt 1 000 besök/vecka. Expertpanelen får via webbplatsen mellan 15–25 frågor varje vecka. Tre fjärdedelar av frågorna är från skolelever, främst inom gymnasieskolan.

Antalet telefonsamtal med frågor från allmänheten varierar starkt och beror i hög grad på om EU och EMU uppmärksammas i media och den allmänna debatten. Uppskattningsvis rör det sig om minst 150–200 samtal per år.

Eurofakta kontaktas ofta även i andra EU-relaterade frågor än de som rör EMU och euron. Exempel på sådana frågor är olika former av EU-bidrag såsom regionalstöd och företagsstöd, konkurrensregler, passbestämmelser och privatimport av bilar. Till detta kommer också frågor om det politiska systemet inom EU, t.ex. de olika institutionernas roll och medlemsländernas inflytande.

En förklaring till varför Eurofakta får så många allmänna frågor kan vara att man inför folkomröstningen om EU-medlemskap via Näringslivets EU-fakta svarade på alla frågor som hade med EU att göra.

17 Den statliga EU-informationen i andra EU-länder

17.1 EU-upplysningen i Danmark

Sedan 1973 är Danmark medlem i EU. Behovet av att inrätta en tjänst för allsidig information om EU blev aktuellt inför folkomröstningen om Maastrich 1994. Sedan danska EU-upplysningen startade sin verksamhet 1994 har Danmark haft folkomröstningar om Amsterdam-fördraget och om EMU.

EU-upplysningens uppgift är att tillhandahålla sådan information som efterfrågas utan att ta ställning för eller emot EU.

EU-upplysningen är placerad vid Folketinget. EU-upplysningen har kontaktpersoner på varje departement och då oftast med den tjänsteman som har till uppgift att vara EU-koordinator. EU-upplysningen har även kontakter med de tjänstemän som handlägger en viss fråga och hänvisar allmänheten till dem. EU-upplysningen upplever att departementen ser positivt på att detta.

När det gäller servicen till allmänheten har EU-upplysningen som policy att bidra till att det vid en förfrågan är så kort väg som möjligt mellan frågeställaren och den som ger svar.

EU-upplysningen består av fem handläggartjänster, en assistent och två högkolepraktiktjänster som fem praktikanter turas om att bemanna. Dessutom finns en tjänst för dokumenthantering för webbplatsen som några bibliotekariepraktikanter turas om att bemanna. Informationsanslaget är 1 miljon dkr, exklusive personalkostnader.

Under 2002 har EU-upplysningen haft 800–1 000 frågor per månad. Drygt 60 % av förfrågningarna kommer via telefon, knappt 40 % via e-post och cirka 1 % via personligt besök. Journalister erbjuds hög servicenivå och cirka 5 % av förfrågningarna kommer från journalister.

I telefontjänsten finns två handläggare och två högskolepraktikanter under sex timmar per dag. Att ringa till EU-upplysningen kostar lika mycket som ett lokalsamtal oavsett varifrån man ringer.

Telefonerna är den viktigaste informationskanalen. EU-informatörerna kan anpassa sin information till den som ringer. Genom denna direktkontakt kan EU-informatörerna förstå på vilken detaljnivå informationen skall ges, vilket är svårare när det gäller e-postförfrågningar.

Ungefär var tionde kontakt handlar snarare om värderingar än sakförhållanden. Inför folkomröstningarna handlade ungefär hälften av kontakterna om värderingar eller synpunkter.

Webbplatsen är separat från Folketingets webbadress och startades för två år sedan. Den har cirka 1 400 besök per dag. Ett antal telefonsamtal per dag handlar om att ge vägledning att söka på Internet.

Webbredaktören har kontakt med webbredaktioner som förmedlar EU-relaterad information bl.a. vid kommissionen i Bryssel. På EU-opplysningens webbplats finns länkar till de mest relevanta EU-aktörerna.

EU-opplysningens ambition är att ge allsidig information. Ytterst lite eget material produceras. Däremot informerar EU-opplysningen om och tillhandahåller material som producerats av andra EU-aktörer.

I februari 2002 genomfördes en omorganisation av EU-informationen inom Folketinget och ett EU-sekretariat bildades. Där ingår nu EU-opplysningen tillsammans med EU-konsulenterna (utredningstjänst), Europautvalgets sekretariat (ger service till utskottets ledamöter) samt en korrespondent i Bryssel och sekretariatet för 2004-konventet.

Folketinget har nu samlat intern information om EU, EU-information till media och allmänheten inom en enhet. Skälet till förändringen var att det skulle bli mer flexibelt när det gällde personalresurserna. Anledningen till att omorganisationen skedde just vid denna tidpunkt var förberedelserna inför det danska ordförändreskapet.

Omorganisationen av EU-opplysningen föregicks bl.a. av diskussion att placera EU-opplysningen under biblioteket. Nytt är att de två handläggare som informerar om Folketingets verksamhet arbetar i samma lokal som EU-informatörerna. Tidigare var det biblioteket eller växeln som besvarade frågor om Folketingets verksamhet.

Danska regeringskansliet har ingen särskild EU-information

Utrikesministeriet har ingen särskild enhet för EU-information till allmänheten utan dessa frågor handläggs av presstjänsten. Varje ministerium hanterar sin egen information till allmänheten.

Statlig nämnd ger bidrag till projekt som stimulerar EU-debatt

Nämnden för EU-opplysning som givits en mycket fristående roll är formellt knutet till utbildningsministeriet. Den ger bidrag till projekt som medverkar till folkupplysning/folkbildning. Nämnden ger bidrag till ungdomsorganisationer och andra folkrörelser som vill stimulera debatten genom att ordna t.ex. debattforum, diskussion på Internet eller producera egna TV-program. Debatt kring utvidgningen, demokrati och författningsfrågor i EU är prioriterade ämnen vid bedömning av bidragsansökningar.

Nämnden har 2,5 anställda samt 1 projektanställning för bidragsansökningar. 70 miljoner dkr har avsatts för perioden 1999–2001, uppdelat på ungefär 15 miljon dkr/år samt 25 miljoner dkr extra i samband med EMU-omröstningen. Hälften av pengarna gick till riksdagspartierna och tre stora folkrörelser. Hälften gick till organisationer som ansökt om medel från nämnden som 2001 fick in totalt 450 ansökningar varav 250 ansökningar på totalt 10 miljoner dkr beviljades.

17.2 Finlands Europainformation

Finska Europainformationen inledde sin verksamhet 1993 inför folkomröstningen om EU-medlemskap den 16 oktober 1994. Europainformationen som leds av utrikesministeriet har 28 anställda varav 19 EU-informatörer som är placerade vid regionalkontor. Dessa regionalkontor är också knutna till kommissionens informationstjänst för allmänheten, de s.k. "Info Point Europa". Budgeten för Europainformationen inklusive löner uppgår till 1,7 miljoner euro varav cirka 17 % betalas av kommissionen.

Regionalkontoren är ofta placerade i landskapsbiblioteken. De regionala informatörerna har täta e-postkontakter med varandra, men träffas endast två gånger per år. Informatörerna ansvarar inte för något specifikt EU-område. De har sällan kontakt med hand-

läggarna på utrikesministeriet förutom när det gäller frågor om t.ex. den finska regeringens inställning i en viss fråga.

Europainformationen har ett särskilt telefonnummer och beroende på varifrån personen ringer kopplas hon/han till det regionalkontor som ligger närmast. Informatörerna besvarar frågor eller hänvisar till berörd instans. Under 2001 hade Europa-informationen över 100 000 kontakter med allmänheten i form av frågor via telefonsamtal, e-post, besök, vid föreläsningar, fax och brev.

Informatörerna är också ute och föreläser i skolor och hos föreningar i sin region.

200 000 euro används till trycksaker. Viss distribution sker centralt från utrikesministeriet men ofta svarar de regionala informatörerna för distributionen.

Service för journalister

Statsrådets kansli, motsvarigheten till Statsrådsberedningen, satsar på att ge god service till journalister. Varje fredag ordnas pressträff för journalister där handläggare från regeringskansliet presenterar ett aktuellt ärende som ska behandlas vid ett EU-möte i Bryssel. Cirka 20 journalister deltar och planer finns att direktsända dessa pressträffar via Internet. Förberedelser pågår för att ordna en särskild webbplats för journalister.

Riksdagens informerar om sitt EU-arbete

Finlands riksdag har ett EU-sekretariat som är en del av Stora utskottets och de 14 fackutskottens sekretariat. EU-sekretariatet har en informatör som bistår riksdagsledamöterna med EU-relaterad information samt erbjuder information till allmänheten om riksdagens EU-arbete. EU-sekretariatet har ett nära samarbete med de finska Europaparlamentarikerna. Den finska riksdagsförvaltningen har en medarbetare i Bryssel.

17.3 De övriga tolv EU-länderna

Här presenteras en kort sammanställning över hur den statliga EU-informationen till allmänheten bedrivs i de övriga tolv EU-länderna. De svenska ambassaderna har lämnat underlaget.

Hur den statliga verksamheten för EU-information till medborgarna är organiserat skiljer sig mycket från land till land. Vissa länder har en mycket aktiv statlig insats medan andra länder i princip överläter till kommissionens representationskontor att informera medborgarna om EU.

Flertalet av EU-länderna har någon form av EU-upplysning. En tredjedel av länderna har en partipolitisk neutral verksamhet som i viss mån motsvarar den svenska EU-upplysningen (allsidig information, separat telefonnummer med frågeservice etc.).

Vanligtvis är det utrikesministeriet som ansvarar för att informera om regeringens eget EU-arbete. I några fall ligger ansvaret hos motsvarigheten till Statsrådsberedningen.

I ett par medlemsstater sker ett formaliserat nära samarbete mellan staten och kommissionen. I Frankrike och Portugal har regeringen och Europeiska kommissionen inrättat ett gemensamt nationellt informationscentrum. Det franska "Sources d'Europe" öppnade 1992 och har idag ett trettiotal anställda. I Lissabon finns motsvarande verksamhet sedan 1995 då centret "Jacques Delors" öppnades.

I Belgien finns sedan tio år informationstjänsten "Europhone" som sorterar under utrikesministeriet. Verksamheten som bedrivs av fyra informatörer erbjuder bl.a. lotsservice och har egen telefonjour under hela dagen. En reformering av verksamheten pågår och tio regionala informationskontor ska inrättas. Vissa kritiker menar att det leder till onödigt parallellarbete. Tanken är att kontoren skall föra EU närmare medborgarna.

Som en av EEC:s grundare har Nederländerna närmare femtio års erfarenhet av Europasamarbete och behovet av en aktiv upplysningsverksamhet har ansetts vara begränsat. Kunskaper om EU:s struktur, beslutsordning etc. upplevs vara en del av den nederländska allmänbildningen. Däremot menar regeringen att det behövdes ökade kunskaper och acceptans i fråga om utvidgningen. Konkreta mål har ställts upp såsom att före beslut om nya medlemmar bör en viss andel av de nederländska medborgarna känna till vilka kandidatländerna är, och majoriteten av medborgarna bör vara positiva till deras inträde i EU. För detta informationsarbete,

som bedrivs sedan 1999 inom utrikesministeriet, har åtta tjänster inrättats.

I Österrike ansvarar statsrådsberedningen för en informationsbyrå för EU-information till allmänheten. Informationsbyrån har fyra informatörstjänster och arbetar tillsammans med en PR-agentur. Samarbetet sker med andra aktörer, som växlar beroende på vilka informationsaktiviteter som är aktuella (t.ex. införandet av euro). Viktiga informationskanaler är en webbplats, jourtelefon under arbetstid, tryckt informationsmaterial och radio och TV-reklam. Informationsbyrån har också ett nära samarbete med kommissionens representationskontor och Europaparlamentets kontor.

På Irland har regeringen inrättat en funktion – ”Communicating Europe” som sedan sex år är en rådgivande kommitté inom det irländska regeringskansliet. Den sorterar under utrikesministeriet och har till uppgift att ge regeringen råd hur man bäst ökar allmänhetens kunskaper om EU. Kommittén består av representanter för utrikesministeriet, statsrådsberedningen, kommissionens representationskontor, Europaparlamentets kontor och några intresseorganisationer. Verksamheten har inte varit särskilt omfattande och man har haft mycket små resurser till sitt förfogande. För närvarande pågår en översyn av ”Communicating Europe”, vilket kan leda till en helt ny lösning. På Irland finns inte någon motsvarighet till EU-upplysningen i Sverige.

I Storbritannien har utrikesministeriet en EU-information med ett tiotal anställda. Information om EU och regeringens EU-politik ges. En sektion på utrikesministeriets webbplats är ”Facts, not myths”. Den inriktar sig på att korrigera de ”missförstånd och fördomar om EU som finns”. Dessutom produceras t.ex. lättlästa broschyrer om fördragen.

Italien och Grekland har valt att inte ha en statlig organiserad verksamhet som tillhandahåller information om EU. Undantaget är särskilda händelser såsom eurons införande och framtidsfrågorna vid regeringskonferensen 2004.

I Luxemburg ges EU-information till allmänheten huvudsakligen av kommissionens representationskontor i landet i samarbete med de statliga myndigheterna. Likaså i Spanien där kommissionens representationskontor är mycket aktivt. Kontoret i Spanien har cirka 20 informatörer och flera stipendiater som enbart ägnar sig åt att besvara frågor från enskilda.

I Tyskland finns ingen särskild statlig EU-upplysning motsvarande den svenska. Allmänheten som ringer till regeringskansliet blir kopplade till ansvariga handläggare.

Nämnas bör att i flera EU-länder finns aktiva nätverk motsvarande de kommissionen har initierat i Sverige t.ex. Euro Info Centre, Info Point Europa och Carrefour.

18 Finansiering av förslagen om Allmänhetens EU-upplysning

Utredningsförslagen innebär att verksamheten inom Allmänhetens EU-upplysning kommer att ha en högre ambitionsnivå när det gäller vägvisarrollen/lotsfunktionen än vad EU-upplysningen har idag.

Utredningen förväntar sig en ökad efterfrågan på de tjänster som Allmänhetens EU-upplysning erbjuder samt en ökad kontaktskapande verksamhet bland de politiska partierna, departementen och andra parter med EU-relaterad information. Detta, i kombination med förslag om ökad tillgänglighet per telefon, leder till att utredningen föreslår att verksamheten får 12 fasta tjänster.

18.1 Tolv tjänster i framtida bemanning

För närvarande har EU-upplysningen 8,5 fasta tjänster till en kostnad av cirka 3,3 miljoner kronor/år inklusive 1,5 projektanställningar. Utredningen föreslår att den nya verksamheten får 12 fasta tjänster, dvs. en ökning med 2 tjänster samt att de 1,5 projektanställningarna omvandlas till fasta tjänster. Ökningen av personalkostnaderna skulle bli cirka 900 000 kronor/år.

18.2 Extra resurser för att informera om servicen

EU-upplysningen har för 2002 en informationsbudget på 1,9 miljoner kronor. Där ingår bl.a. kostnader för informationsmaterial, distribution, marknadsföring och konsulttjänster.

Vi föreslår en särskild marknadsföringsbudget under en treårsperiod för att informera medborgarna om den service som Allmänhetens EU-upplysning erbjuder. Kostnaderna skulle fördelas enligt följande: 4 miljoner kr år ett, 3 miljoner kr år två och 2 miljoner kr år tre, dvs. totalt 9 miljoner kronor.

I informationsanslaget ingår inte kostnader för lokaler, tele, data, IT-stöd och övrig administration. Att bygga upp en ny webbplats torde kräva en investering på i storleksordningen 1–2 miljoner kronor. Om möjligt ska denna webbplats skötas av huvudmannens ordinarie IT-verksamhet. Om det inte är praktiskt möjligt menar utredningen att Allmänhetens EU-upplysning ska ges resurser att driva en egen webbplats hos en extern leverantör. Driften hos en sådan leverantör beräknas årligen kosta 300 000–400 000 kronor. Oavsett om driften sköts av huvudmannen eller en extern leverantör krävs dessutom fortlöpande investeringar i webbutveckling, då tekniken ständigt förändras och webbplatsen snabbt blir föråldrad. Eftersom denna kostnad kan komma att variera över tiden har utredningen valt att inte närmare precisera utvecklingskostnaderna.

18.3 Finansiering via statsbudgeten

I valet mellan att föreslå en finansiering via statsbudgeten och en finansiering via avgifter, föreslår utredningen att verksamheten finansieras via statsbudgeten.

Utredningen menar att den information- och vägvisarfunktion som Allmänhetens EU-upplysning erbjuder medborgarna ska vara kostnadsfri och anser därför att det inte är aktuellt att avgiftsfinansiera den frågeservice som erbjuds via telefon och e-post. Det är inte heller lämpligt med en reklamfinansiering t.ex. genom reklam på webbplatsen.

Utredningen föreslår att de extra kostnader som förslagen föranleder ska finansieras via riksdagens anslag.

Kostnader för Allmänhetens EU-upplysning år 1

Personalkostnader	4,2 miljoner kronor
Ny webbplats	1–2 miljoner kronor
Informationsanslag	1,9 miljoner kronor
Extra budget för marknadsföring	4,0 miljoner kronor
<i>Totalt**</i>	<i>11,1–12,1 miljoner kronor</i>

---

* = År 2 och år 3 är den extra marknadsföringsbudgeten 3 respektive 2 miljoner kronor.

** = En ny budgetpost på 0,3–0,4 miljoner kronor/år kan tillkomma för externt IT-stöd för driften av webbplats med egen webbadress. Dessutom tillkommer kostnader för utveckling av teknik, webbtjänster m.m. oavsett vem som sköter driften av webbplatsen.

19 Finansiering av förslagen om Regeringskansliets information om EU-relaterade frågor

Utredningens förslag om en webbplats som presenterar aktuella EU-relaterade ärenden inom Regeringskansliet innebär att den vilande webbplatsen "eu2001.se" aktiveras. Applikationerna/programmen finns och det som enligt uppgift behövs är en engångsinvestering på cirka 200 000 kronor. Dessutom tillkommer kostnader för driftsservice.

Webbredaktionen för Regeringskansliets EU-webb skulle bestå av tre tjänster.

Finansieringen av Regeringskansliets EU-webb skulle ske genom omdisponeringar av UD:s anslag för EU-information.

Idag finns två tjänster vid UD:s press och informationsenhet för EU-information.

Verksamheten för EU-information har för 2002 ett informationsanslag på 6,8 miljoner kronor/år varav 1,8 miljoner kronor disponeras av Euroinformationen vid Finansdepartementet. Av de resterande 5 miljoner kronor av anslaget ingår i den planerade fördelningen en budgetpost på cirka 2,6 miljoner kronor för informationsmaterial och cirka 300 000 kronor för annonsering, inkl. annonsering av trycksaksprodukter.

Förslaget innebär att 1,5 av de 2 tjänsterna som är ingår i UD:s press- och informationsenhet flyttas till EU-webbredaktionen. Kostnaderna för de återstående 1,5 tjänsterna som behövs till webbredaktionen, cirka 700 000 kronor/år, skulle finansieras av minskade trycksaks- och annonskostnader i UD:s budget för EU-information.

Driften av EU-webben förutses skötas internt vid det planerade webbhotellet inom Regeringskansliets förvaltningsavdelning. Befintliga webbapplikationer kan användas efter en engångsinvestering på cirka 200 000 kronor. Dessutom tillkommer kostnader för fortlöpande webbutveckling. Eftersom denna kostnad kan komma

att variera över tiden har utredningen valt att inte närmare precisera utvecklingskostnaden.

Den föreslagna journalistsatsningen skulle även den finansieras genom att budgeten för trycksaker minskas. Journalistbesöken i Sverige samt resor till Bryssel skulle innebära en kostnad på cirka 300 000 kronor/år.

Enligt uppgift kommer Finansdepartementets Euroinformation inte att disponera medel via UD:s anslag för EU-information för 2003.

Föreslagna aktiviteter är populärversion av Regeringskansliets årsbok om EU-arbetet, opinionsundersökningar, marknadsföring av EU-webben, övriga gemensamma informationsinsatser samt informationsseminarier som arrangeras i kandidatländerna. De skulle rymmas inom det nuvarande informationsanslaget.

Totalt skulle kostnaden för den föreslagna inriktningen på UD:s verksamhet uppgå till 5 miljoner kronor/år vilket motsvarar kostnadsnivån för 2002 exkl. Finansdepartementets Euroinformation.

20 Övriga konsekvenser av utredningsförslagen

Enligt kommittéförordningen (1998:1474) ska utredningen utöver kostnadsberäkningar särskilt redogöra för konsekvenser för nedanstående grupper och områden.

Förslagen i utredningen bidrar till förbättrad tillgång och tillgänglighet till offentlig service för medborgare och företag oavsett var i landet de finns. Det betyder att även små företag med begränsade egna resurser att söka information påverkas positivt av förslagen. Utredningsförslagen bidrar till att möjligheterna att nå de integrationspolitiska målen ökar.

Så vitt utredningen kan bedöma har förslagen varken konsekvenser för den kommunala självstyrelsen eller brottsligheten och det brottsförebyggande arbetet. Utredningsförslagen påverkar heller inte sysselsättningen i olika delar av landet. Förslagen får så vitt utredningen kan bedöma inte några direkta konsekvenser för jämställdheten mellan kvinnor och män.

21 Historik

Inför folkomröstningen om EU-medlemskap inrättades på förslag av regeringen Sekretariatet för Europainformation inom UD hösten 1992.

Uppgiften var att samordna Regeringskansliets information om den europeiska unionen. Riksdagen underströk det specifika i Sekretariatets uppdrag. Det skulle inte bara se till att medborgarna hade god kännedom om omröstningsalternativen utan även om sakfrågor och fakta om EES-avtalet, EG och EU. Uppdraget för Sekretariatet för Europainformation var att sprida bred, saklig och allsidig information utifrån en åsiktsneutral utgångspunkt enligt utrikesutskottet (92/93:UU14).

Parallellt med Sekretariatet för Europainformation arbetade den s.k. Fäldin-delegationen med att fördela bidrag till föreningar och frivilligorganisationer för informationsinsatser kring Europasamarbetet.

Efter folkomröstningen den 13 november 1994 bedrevs en reducerad verksamhet vid Sekretariatet för Europainformation i väntan på beslut om hur EU-information till allmänheten skulle bedrivas och organiseras efter Sveriges anslutning till EU.

En utredning (SOU 1995:127) tillsattes som skulle analysera behovet av en permanent central Europainformation och studera och redovisa erfarenheterna från den verksamhet som hade bedrivits av Sekretariatet för Europainformation.

Utredaren föreslog att ett permanent organ för Europa-information skulle inrättas, EU-upplysningen. Ett skäl var att EU-frågorna behövde sättas in i ett svenskt "kulturanpassat" perspektiv för att informationen skulle kunna nå ut på ett effektivt sätt.

Detta organ föreslogs bli placerat inom riksdagen. Som skäl till att EU-upplysningen skulle ligga under riksdagen angavs bl.a. att sakhetsen och opartiskheten i verksamheten ytterst skulle garanteras av den parlamentariskt sammansatta förvaltningsstyrelsen.

Ytterligare ett skäl som angavs var att en nära samverkan med EU-nämnden skulle ge EU-upplysningen tillgång till löpande information om den svenska beredningsprocessen.

Riksdagen beslutade enligt utredarens förslag och EU-upplysningen vid riksdagen inrättades från den 1 januari 1996 (1994/95:KU36).

Delar av verksamheten i Sekretariatet för Europainformation flyttades över till EU-upplysningen vid riksdagen och därmed upphörde Sekretariatet. Ansvaret för informationen kring regeringens eget EU-arbete fördes istället över på det EU-sekretariatet som hade inrättats inom UD i samband med Sveriges inträde i unionen. Huvuduppgiften var att samordna behandlingen av sakfrågorna inom EU-området i Regeringskansliet.

I början av 1999 fördes EU-sekretariatets arbetsuppgifter över till UD:s EU-enhet och UD:s press- och informationsenhet som fick ansvaret för samordning av regeringens EU-information. UD:s press- och informationsenhet fick senare också ansvaret för samordningen av Regeringskansliets press- informations- och kultursatsningar inför och under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd under första halvåret 2001.

Inför EU:s regeringskonferens 2004 tillsatte regeringen på våren 2001 en parlamentarisk kommitté. EU2004-kommittén har till uppgift att sprida kunskap om och stimulera till debatt om EU:s utveckling och framtid.

Bakgrund till utredningen om Allmänhetens tillgång till EU-relaterad information (Direktiv 2001:95)

Frågan gällde allmänhetens tillgång till EU-information efter det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd. Den borde utredas gemensamt av riksdag och regering ansåg riksdagsstyrelsen och fick medhåll av konstitutionsutskottet (2000/01:KU23).

Enligt riksdagen bör utredningen bl.a. belysa vilket behov som finns i samhället av en oberoende och allsidig EU-information och var ansvaret för denna funktion bör ligga. Dessutom ville riksdagen få belyst hur beslutet att ge EU-upplysningen en central roll med övergripande ansvar för Europainformation i Sverige har genomförts.

Även i regeringens budgetproposition för år 2001 framfördes att efter det svenska ordförandeskapet under första halvåret 2001 måste en bedömning göras av behovet av en särskild EU-information i Sverige.

Som skäl för en ny bedömning angavs bl.a. att arbetsuppgifterna och arbetssättet inom statsförvaltningen har ändrat karaktär och fått en större omfattning sedan Sverige blev medlem i EU. En fråga är om denna förändring påverkat allmänhetens möjligheter att ta del av EU-information.

Särskilt yttrande

av *Marianne Carlbom*

Utredningen har haft i uppdrag att bl.a. föreslå vilken inriktning och omfattning regeringens och riksdagens EU-information till allmänheten bör ha i fortsättningen. Utredningen har valt att relativt detaljerat behandla och lägga förslag om hur man anser att EU-upplysningen i fortsättningen bör arbeta. Jag instämmer i de övergripande och principiella ställningstaganden som utredningen presenterar, men invänder emot vissa av de ställningstaganden som gäller EU-upplysningens föreslagna arbetsmetoder.

Utredningen föreslår bl.a. att EU-upplysningen bör bedriva en efterfrågestyrd informationsverksamhet. Slutsatsen av detta bör i första hand vara att inte i alltför hög grad detaljstyra hur den löpande hanteringen av ärenden ska skötas. En efterfrågestyrd verksamhet ska kunna vara flexibel och anpassa sig efter de behov som finns.

Vägvisarrollen bör inte överbetonas

Utredningen föreslår att EU-upplysningen ska prioritera sin roll som vägvisare. Att så starkt betona denna uppgift, kan enligt min mening, få negativa konsekvenser framför allt för dem som vänder sig till EU-upplysningen för att få information. Det kan också betyda att EU-upplysningen i mindre grad än hittills underlättar myndigheters och andra organisationers informationsarbete.

Att EU-upplysningen ska hänvisa till rätt instans i de fall man själv inte anser sig kunna ge ett fullgott svar på en fråga är en självklar och viktig uppgift. Frågor som kräver ett omfattande utredningsarbete bör också vidarebefordras till ansvarig myndighet eller motsvarande. Med hänsyn till att EU-upplysningens uppdrag är att vara partipolitiskt neutral ska även frågor som kräver ställningstaganden eller värderande svar hänvisas till andra berörda instanser. I övriga fall bör, enligt min mening, EU-upplysningen ha

en fortsatt hög ambitionsnivå att på ett allsidigt och sakligt sätt besvara de frågor som ställs och inte i första hand hänvisa till någon annan som ska besvara frågan. EU-upplysningens personal bör utifrån sin kompetens och professionella informatörsroll bedöma vad som är mest lämpligt i det enskilda fallet. Inriktningen bör vara att både kunna ge svar och agera som vägvisare.

EU-upplysningens personal har idag en hög kompetens med en bred och gedigen EU-kunskap som gör att de på ett sakligt och pedagogiskt sätt kan förklara bakgrund och sammanhang och ge svar även på komplicerade frågor. Om ambitionen är att EU-upplysningen i ökad utsträckning ska hänvisa vidare, finns risk för att personalens kompetens successivt kommer att tunnas ut och att allt färre frågor kan få ett direkt svar. Resultatet blir att EU-upplysningen snarare blir en växel för vidarekoppling av samtal, än en samlad punkt dit allmänheten kan vända sig för att få just den information man söker.

EU-upplysningens uppgift föreslås fortsättningsvis vara att ge allsidig och saklig information. När frågor hänvisas till andra berörda instanser ges knappast några garantier för allsidighet och saklighet. EU-upplysningen bör istället kunna fungera som garant för att den information som ges inte är ensidig från en part, organisation eller myndighet. Den information som EU-upplysningen ger ska skapa överblick och sammanhang samt underlätta för den informationsökande att därefter själv gå vidare för att få ytterligare information.

Enligt utredningen ska EU-upplysningen bättre än hittills marknadsföra sin service gentemot allmänheten och därmed bli mer känd och synlig i samhället. Syftet är att allmänheten ska känna till den informationservice som erbjuds, till exempel EU-upplysningens telefon- och övriga frågeservice. Att samtidigt prioritera sin vägvisarroll förefaller mindre lämpligt. De som vänder sig till EU-upplysningen förväntar sig i första hand att få svar direkt eller information om var mer information finns att hämta – inte att bli hänvisade vidare. Den ökade marknadsföringen av EU-upplysningens verksamhet bör kopplas samman med att EU-upplysningen ger sådan kvalificerad informationservice som motsvarar den enskildes behov av information och som underlättar för den som söker information. Utredningen anser att man bör överväga att förlänga öppettiderna för EU-upplysningens telefonservice i syfte att öka tillgängligheten till information. Enligt min mening talar också detta för att EU-upplysningen inte i första hand ska

vara vägvisare, av vilket följer en risk för att frågor som ställs vidarebefordras i onödan. Förlängda öppettider i kombination med en aktivare vägvisarroll skulle således inte öka kvaliteten på servicen.

Att upprätthålla och utveckla ett nätverk av kontaktpersoner inom offentliga och andra organ i samhället är, enligt utredningen, en viktigt och angelägen uppgift för EU-upplysningen. Utredningen anser att EU-upplysningen ska avsätta betydande resurser för att utveckla ett sådant nätverk i syfte att kunna utveckla sin vägvisarroll. Enligt min mening bör emellertid detta arbete inte prioriteras framför den mer angelägna kontaktverksamheten och samarbetet med dem som fortlöpande har direktkontakter med allmänheten t.ex. personal på läns- och folkbibliotek, medborgarkontor, skolor, Carrefour-kontor, EIC, EDC-bibliotek, InfoPoint m.fl.

Vidareinformatörerna har en viktig roll

Utredningen konstaterar att EU-upplysningen ska verka i allmänhetens tjänst och bedriva en efterfrågestyrd informationsverksamhet. Allmänheten ska också via ökad marknadsföring få veta vilken informationsservice som EU-upplysningen erbjuder. Med tanke på de tillgängliga resurser som står till buds anser jag att EU-upplysningen i sin marknadsföring och i sitt övriga informationsarbete i första hand bör vända sig till de grupper i samhället som i sina yrkesroller har medborgarkontakter. Genom kontakter med och synpunkter från dessa målgrupper/vidareinformatörer kan EU-upplysningen se till att verksamheten verkligen blir efterfrågestyrd. EU-upplysningen bör därför enligt min mening aktivt informera och stödja dessa vidareinformatörer, så att de får den information de behöver i sitt arbete. Med ökade kunskaper om bl.a. EU-upplysningens verksamhet och EU-samarbetet i stort blir vidareinformatörerna därmed en värdefull informationskälla för många medborgare. EU-upplysningen bör således utveckla sina kontakter med vidareinformatörer i hela landet, vilket också bör ses som ett led i att göra EU-upplysningen mera känd i samhället.

Allmänheten består av individer och grupper i samhället med olika behov och förutsättningar att ta del av information, att tolka och förstå information samt att efterfråga information. En behovs- anpassad information är därför att föredra framför sådan infor-

mation som är avsedd att passa alla och i sämsta fall ingen. Därför är det angeläget, enligt min mening, att EU-upplysningen anpassar sin verksamhet efter de behov som föreligger, vilket kan innebära att material produceras för skolans behov, bearbetad text tas fram för webbpublicering, kurs eller utbildning anordnas för vidareinformatörer etc. Frågeservice via telefon, brev och e-post, elektronisk information och tryckt information syftar till att tillgodose olika behov och utgöra kompletterande delar i det informationsutbud som erbjuds.

Kommittédirektiv

Allmänhetens tillgång till EU-information

Dir.
2001:95

Beslut vid regeringssammanträde den 29 november 2001.

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare skall föreslå vilken inriktning och omfattning regeringens och riksdagens EU-information till den svenska allmänheten fortsatt bör ha med hänsyn till förväntad efterfrågan och framtida behov.

Bakgrund

Sverige har nu varit medlem i Europeiska unionen i sex år. Det första svenska EU-ordförandeskapet avslutades den 30 juni 2001. Frågor som rör Europeiska unionen och det svenska medlemskapet är viktiga såväl i inrikespolitiken som i utrikespolitiken. Större delen av statsförvaltningen är berörd, på ett eller annat sätt, liksom en mängd andra intressenter.

Regeringen har i 2000 års budgetproposition (prop. 2000/01:1 (bet. 2000/01:UU1, rskr. 39) förutsett att allmänhetens efterfrågan på EU-information sannolikt kommer att ändra karaktär efter det svenska ordförandeskapet och aviserat att den inför år 2002 avser att göra en ny helhetsbedömning av behovet av EU-information till den svenska allmänheten.

Riksdagen har vidare gett regeringen tillkänna att frågan om allmänhetens tillgång till EU-information bör utredas gemensamt av riksdag och regering (riksdagsstyrelsens förslag 2000/01:RS1, bet. 2000/01:KU23, rskr. 2000/01:276). Enligt riksdagen bör en sådan utredning bl.a. belysa vilket behov som finns i samhället av en oberoende och neutral EU-information, var ansvaret för en

sådan EU-information bör ligga och hur riksdagens beslut från 1995 (bet. 1994/95:KU36) om att riksdagens EU-upplysning skall vara centralt organ med övergripande ansvar för EU-informationen i Sverige har genomförts.

Utredningsuppdraget

Utredaren skall

- utvärdera regeringens och riksdagens EU-information utifrån de beslut och riktlinjer som fastställts för verksamheterna;
- bedöma allmänhetens behov av fortsatt EU-information från regeringen och riksdagen med beaktande av den EU-information andra aktörer svarar för. Utredaren bör också belysa olika aspekter på hur EU-information kan utformas beroende på vem som är avsändare;
- föreslå vilken inriktning och omfattning EU-informationen till den svenska allmänheten från riksdag och regering bör ha med hänsyn till förväntad efterfrågan och framtida behov;
- föreslå en lämplig ansvars- och kostnadsfördelning mellan riksdag och regering när det gäller att tillhandahålla allmän EU-information;
- föreslå var, organisatoriskt, ansvaret för regeringens EU-information i framtiden bör ligga;
- särskilt uppmärksamma arbetsfördelningen inom olika delar av Regeringskansliet.

Uppdraget skall redovisas senast den 30 juni 2002.

(Utrikesdepartementet)

Kommittédirektiv

Tilläggsdirektiv till utredningen om
allmänhetens tillgång till EU-information
(UD 2001:4)

Dir.
2002:77

Beslut vid regeringssammanträde den 19 juni 2002.

Förlängd tid för uppdraget

Med stöd av regeringens bemyndigande den 29 november 2001 (dir. 2001:95) tillkallade chefen för Utrikesdepartementet en särskild utredare med uppdrag att föreslå vilken inriktning och omfattning EU-informationen till den svenska allmänheten från riksdag och regering bör ha samt föreslå var, organisatoriskt, ansvaret för regeringens EU-information i framtiden bör ligga. Utredaren skall enligt direktiven redovisa uppdraget senast den 30 juni 2002.

Utredningstiden förlängs, vilket innebär att utredaren skall redovisa sitt uppdrag senast den 30 oktober 2002.

(Utrikesdepartementet)

Personer som intervjuats

Intervjupersoner:

EU-upplysningen

Mikael Alenmark
Thomas Allvin
Ann Engfelt
Niklas Englund
Karin Källström
Kristina Nilsson
Jenny Norrmén
Jacob Nyström

Riksdagen

Anders Forsberg, Riksdagsdirektör
Karin Karlbro, Folkpartiets kansli
Kenneth Kvist, Vänsterpartiet
Göran Magnusson, Socialdemokraterna
Mattias Oljelund, Folkpartiets kansli i Bryssel
Charlotte Rydell, Riksförvaltningen
Marianne Samuelsson, Miljöpartiet
Ingvar Svensson, Kristdemokraterna
Åsa Torstensson, Centerpartiet
Per Unckel, Moderata Samlingspartiet
Roger Älmeberg, Tidningen Från Riksdag och Departement

Regeringskansliet

Kicki Asplund, Regeringskansliet: Statsrådsberedningen
Hanna Brogren, Information Rosenbad
Lars Danielsson, Statsrådsberedningen

Rolf Engström, UD
Anders J Ericson, UD-Bryssel
Norma Eriksson, Finansdepartementets Euroinformation
Maria Håkansson, UD
Ingrid Iremark, Regeringskansliet: UD
Johan Murray, UD
Jan Ström, Statsrådsberedningen
Lars Werkström, Regeringskansliet: Justitiedepartementet
Amelie von Zweigbergk, EU2004-sekretariatet

EU:s representation i Sverige, myndigheter, organisationer, media m.fl.

Christian Andersson, Europaparlamentets kontor

Hans Alldén, Europeiska kommissionens representationskontor
Judith Schilling, Europeiska kommissionens representationskontor

Birgitta Hellström, Stadsbiblioteket i Falun

Gerd Magnuson, gymnasielärare Östersund
Sören Magnuson, gymnasielärare Östersund
Catarina Malmrot, gymnasielärare Östersund

Birger Ekelid, Länstidningen, Östersund
Ulf Jonsson, Jönköpingsposten
Jonas Lindgren, TT
Hans Olovsson, Jönköpingsposten
Bosse Svensson, Östersundsposten
Peter Swedenmark, Länstidningen, Östersund
Inger Viklund-Persson, frilansjournalist

Margareta Böhn, Jönköpings kommun
Anders Edström, Mora kommun
Björn Edlundh, Upplands Väsby kommun
Vanja Edwinson, Upplands Väsby kommun

Linda Aspsjö, Euro Info Centre vid Länsstyrelsen i Jönköping
Sigbritt Larsson, NUTEK-Euro Info Centre
Jeanette Randén, NUTEK-Euro Info Centre

Bertil Brahme, Carrefour Askersund
Linda Katz, Carrefour Ystad
Camilla Tellás, Carrefour Värmland

Dorothy Björklund, Info Point Europa, Östersund
Marianne Magnusson, Info Point Europa, Östersund

Jan Cederwärm, Glesbygdsverket
Mats Elg, Glesbygdsverket
Martin Olauzon, Glesbygdsverket
Carolina Schönbeck, Glesbygdsverket

Birgitta Myrman, Internationella programkontoret

Urban Wigert, Jordbruksverket

Kjell Arenander, Kommerskollegium
Jan Hallman, Kommerskollegium

Ea Hamilton, Konsument Europa

Karl-Mårten Karlsson, Statskontoret
Olov Östberg, Statskontoret

Torbjörn Conon, Internationella sekretariat för Landstingsförbundet och Kommunförbundet
Johan Örtengren, Landstingsförbundet och Kommunförbundet

Jonas Frycklund, Svenskt Näringsliv
Amelie Mannertorn, Svenskt Näringsliv
Henrik Toremark, Svenskt Näringslivs Eurofakta

Leif Dergel, TCO
Lars Nyberg, LO
Åke Zettermark, SACO

Mats Denninger, LRF
Lars Höök, LRF

Magnus Andersson, Almi Företagspartner, Östersund
Erik Åkerlund, Almi företagspartner, Östersund

Danmark

Nils Hoffmeyer, Folketingets EU-sekretariat
Ann-Sofie Jensen, Europautvalgets sekretariat vid Folketinget
Peter Juel Larsson, Folketingets EU-sekretariat
Lotte la Cour, Nämnden för EU-Oplysning
Peter Wivel, Nämnden för EU-Oplysning

Finland

Sanna Kangasharju, Statsrådets kansli
Tiina Kivisaari, Riksdagsförvaltningen
Christina Lehtinen, Info Point Europa
Mikko Norros, Statsrådets kansli
Herbert Nyqvist, Utrikesministeriet
Peter Saramo, Riksdagsförvaltningen

Kostnadsberäkningar och föreslagen bemanning

1 Allmänhetens EU-upplysning

Föreslagen bemanning

Personal	Antal tjänster
Webbredaktörer	3
EU-informatörer/EU-sakkunniga	7
Chef	1
Informationsassistent	1
<i>Totalt antal tjänster</i>	<i>12</i>

Beräknad personalkostnad: 4,2 miljoner kronor/år.
Förslaget innebär en kostnadsökning på 0,9 miljon kronor/år.

Föreslagen informationsbudget

a) Informationsbudget: 1,9 miljoner kr

(inkluderar t.ex. annonsering, kompetensutveckling, informationsmaterial, distribution, konsultkostnader)

b) Extra marknadsföringsbudget

Extra marknadsföringsbudget	Miljoner kronor
År 1	4
År 2	3
År 3	2
<i>Totalt under treårsperioden</i>	<i>9</i>

Förslaget innebär att kostnadsökningen motsvarar den extra marknadsföringsbudgeten.

Föreslagen utveckling och drift av webbplatsen för Allmänhetens EU-upplysning

Att bygga upp en ny webbplats torde kräva en investering på i storleksordningen 1–2 miljoner kronor. Om möjligt ska denna webbplats skötas av huvudmannens ordinarie IT-verksamhet. Om det inte är praktiskt möjligt menar utredningen att Allmänhetens EU-upplysning ska ges resurser att driva en egen webbplats hos en extern leverantör. Driften hos en sådan leverantör beräknas årligen kosta 300 000–400 000 kronor. Oavsett om driften sköts av huvudmannen eller en extern leverantör krävs dessutom fortlöpande investeringar i webbutveckling, då tekniken ständigt förändras och webbplatsen snabbt blir föråldrad. Eftersom denna kostnad kan komma att variera över tiden har utredningen valt att inte närmare precisera utvecklingskostnaderna.

Utveckling av webbportal för EU-relaterade områden

I dagsläget är det inte aktuellt att utveckla en webbportal. Men förslaget innebär en uttalad beredskap att huvudmannen så snabbt som möjligt ordnar finansiering för att skapa en webbportal när de tekniska förutsättningarna finns och kostnaden blir ekonomiskt försvarbar.

2 EU-information vid UD:s press- och informationsenhet

Föreslagen bemanning för UD:s EU-information

Personal	Antal tjänster
Webbredaktionen	3
Övrig verksamhet	0,5
<i>Totalt antal tjänster</i>	<i>3,5</i>

Förslaget innebär ingen kostnadsökning. Omdisponeringar görs. 1,5 tjänster av 2 tjänster flyttas till webbredaktionen. Ytterligare 1,5 tjänster på webbredaktionen finansieras genom minskad informationsbudget på 0,7 miljoner kronor/år.

Föreslagen informationsbudget för UD:s EU-information

Aktiviteter	Miljoner kronor
Journalistbesök	0,3
EU-webb*	0,2
Övrig informationsbudget (inklusive t.ex. viss trycksaksproduktion, marknadsföring av EU-webb, seminarier, konsultkostnader)	3,8
<i>Totalt informationsbudget</i>	<i>4,3</i>

* = Engångskostnad (hårdvaruinvestering). Dessutom tillkommer kostnader för webbutveckling.

Förslaget innebär att informationsbudgeten minskas till 4,3 miljoner kronor/år från 5 miljoner kronor/år.

Informationsanslagen för EU-upplysningen respektive UD:s EU-information 1998–2002

Informationsanslag (miljoner kronor)

Informationsanslagen inkluderar t.ex. trycksaker, distribution, annonsering, konsulttjänster. Personalkostnader ingår inte.

År	EU-upplysningen	UD
2002	1,9	6,8*
2001**	2,7	21,8***
2000	2,2	21,8***
1999	2,0	21,8***
1998	2,1	7,8

* = inklusive 1,8 miljoner kronor som disponeras av Euroinformationen vid Finansdepartementet.

** = Inför och under det svenska ordförandeskapet i EU:s ministerråd fanns särskilda anslag för informationsinsatser som ej ingår i uppställningen.

*** = Under 1999–2001 ingick bidrag till frivilliga organisationer på totalt 12 miljoner kronor.

Utdrag ur:

Allmänhetens uppfattning i EU-relaterade frågor, mars 2002

ARS Research AB

Information om EU

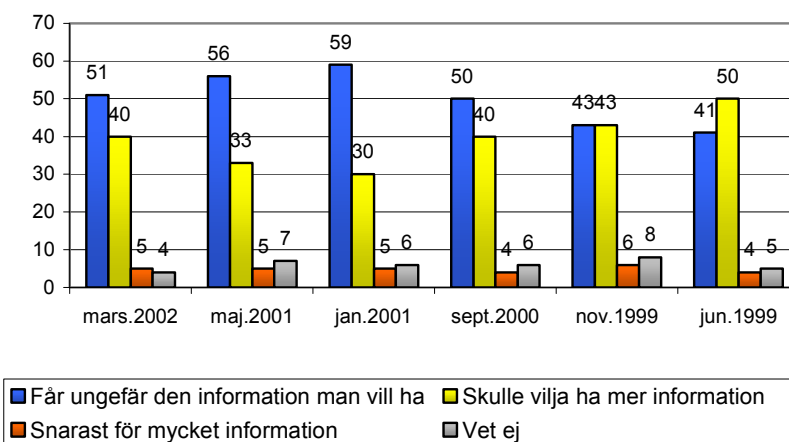
Hälften av alla svenskar (51 %) tycker att informationen om EU fungerar bra för deras egen del. Fyra av tio säger att de gärna skulle vilja ha mer information. Det stora informationsflödet som fanns under första halvåret 2001 har mattats. Detta visar sig nu i att andelen svenskar som vill ha mer information återigen har ökat till samma nivå som före ordförandeskapet. De som efterlyser mer information finns i alla delgrupper men tendenser pekar på att informationsönskemålen finns framför allt bland de yngsta intervjuade. Det är fortfarande mycket få, ca 5 %, som nämner att det är alltför mycket information som strömmar mot dem.

Tabellen redovisar svaren i från den senaste mätningen, jämförda med fem tidigare undersökningar.

EU-informationen.....	mars 2002-10-18	maj 2001	jan. 2001	sept 2000	nov 1999	juni 1999
Får ungefär den information man vill ha och behöver	51	56	59	50	43	41
Skulle vilja ha mer information	40	33	30	40	43	50
Snarast för mycket information om EU	5	5	5	4	6	4
Vet ej	4	7	6	6	8	5

Informationsbehov mars 2002

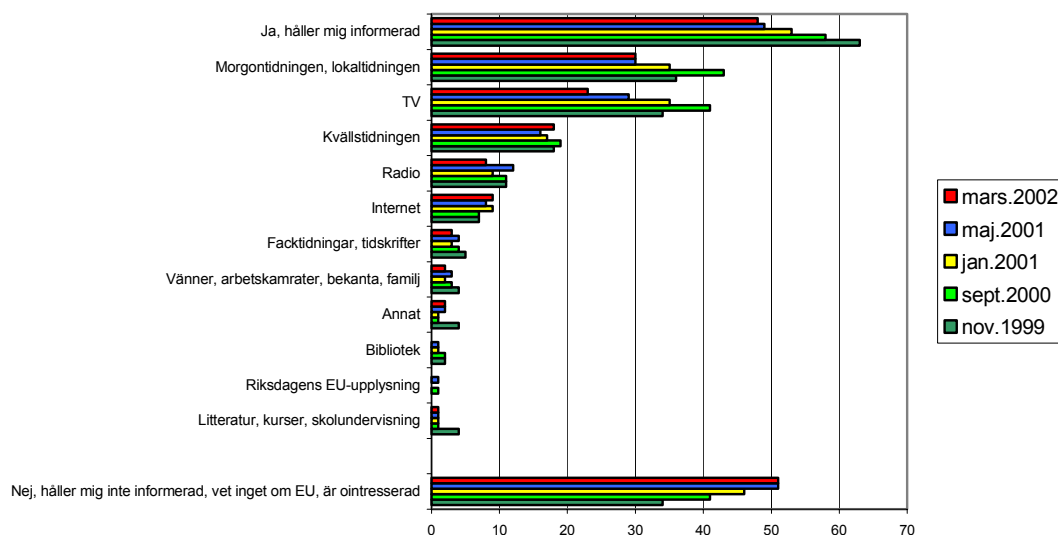

Hälften av alla håller sig informerade om vad som händer inom EU. Det är färre än tidigare men oförändrat med den senaste mätningen i maj 2001. På motsvarande sätt är det nu liksom ifjol hälften av alla som inte håller sig informerade. 1999 var det endast en tredjedel.

Det är allt fler som säger att de inte håller sig informerade om vad som händer inom EU eller att de var ointresserade. Frågans lydelse var:

”Händer det att Du själv försöker informera Dig om EU, dvs. om vad EU står för eller vad man gör inom EU? På vilket sätt försöker Du hålla Dig informerad i så fall? Något mer sätt? Ytterligare något? /SPONTANA SVAR/ (Fråga 5)

Håller man sig informerad om EU? I så fall hur?

Morgontidningarna och TV är alltså dominerande media (30 resp. 23 %) när det gäller att aktivt informera sig om EU. Kvällstidningar kommer på tredje plats. Det är framförallt de äldsta i samhället som utnyttjar dessa media, medan internet spelar en viss roll bland de yngre (13 % inom åldersgrupperna 16–44 år informerar sig via internet). De som är att betrakta som ”opinionsförmedlare” i EU-frågor använder sig betydligt mer än övriga befolkningen av olika kombinationer av dessa media. Vidare, de EU-positiva är betydligt mer mediaexponerade än de som är negativa. Det genomsnittliga antalet informationskanaler har sjunkit något dvs. man informerar sig generellt via något färre medier.

Tabellen redovisar resultaten från denna undersökning jämförda med dem från fyra tidigare mätningar.

	Mars	Maj	Jan.	Sept.	Nov.
Informerar mig om EU....	2002	2001	2001	2000	1999
Ja	48	49	53	58	63
Morgontidningen, lokaltidningen	30	30	35	43	36
TV	23	29	35	41	34
Kvällstidningen	18	16	17	19	18
Radio	8	12	9	11	11
Internet	9	8	9	7	7
Facktidningar, tidskrifter	3	4	3	4	5
Vänner, arbetskamrater, bekanta, familj	2	3	2	3	4
Litteratur, kurser, skolundervisning	1	1	1	1	4
Riksdagens EU-upplysning	0	1	0	1	0
Bibliotek	0	1	1	2	2
EU-kommissionen i Sverige	0	0	0	0	0
EU-parlamentet i Sverige	0	0	0	0	0
UD, Utrikesdepartementet	0	0	0	0	0
Annat	2	2	1	1	4
<i>Summa svar</i>	<i>146</i>	<i>156</i>	<i>167</i>	<i>193</i>	<i>127</i>
<i>Netto svar</i>	<i>48</i>	<i>49</i>	<i>53</i>	<i>58</i>	<i>63</i>
Genomsnittligt antal svar	<i>3,0</i>	<i>3,2</i>	<i>3,2</i>	<i>3,3</i>	<i>2,0</i>
Nej, håller mig inte informerad, vet inget om EU, är ointresserad	51	51	46	41	34
Vet ej	1	1	1	1	3

Det är fortfarande ganska få svenskar som säger att de känner till myndigheternas informationsaktiviteter i EU-sammanhang. Följande fråga ställdes:

”Känner Du till att de svenska myndigheterna, t ex regeringskansliet, UD och riksdagen, sedan en tid tillbaka ger ut information till allmänheten om vad EU är och gör?” (Fråga 6)

Resultat jämfört med tidigare undersökningar och inom några delgrupper intervjuade:

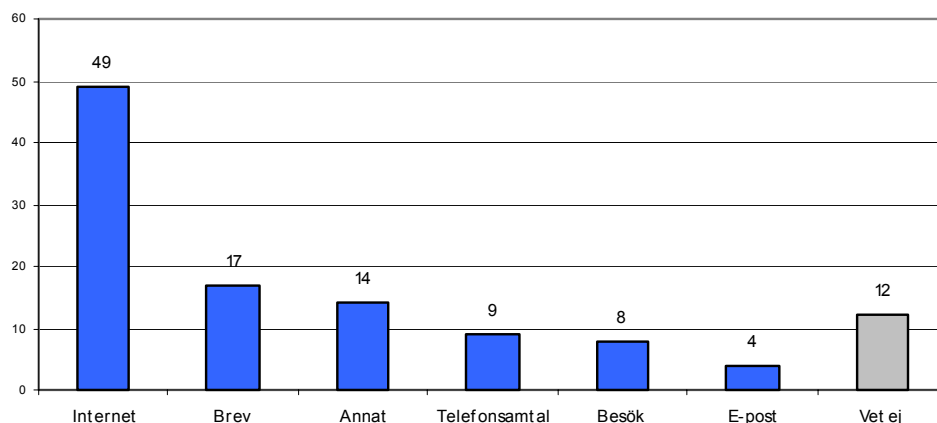
Information ...	Mars			Ålder				Maj	Januari	Sept.	Nov.
	2002	Man	Kvinna	16-29	30-44	45-59	60+	2001	2001	2000	1999
Ja, känner till	23	24	22	17-	24	21	29+	29	24	25	29
Nej, känner inte till	73	71	76	80+	74	78	63-	69	71	73	69
Vet ej	3	5	2	2	2	1	7+	2	5	2	2

En fjärdedel av alla säger sig ha kunskap om detta, en något lägre andel än i maj 2001. Som synes är det alltjämt de yngsta, de under 30 år, som har sämst kännedom.

I denna undersökning har ytterligare ett antal frågor om EU-information inkluderats. Dessa frågor har legat sist i intervjun.

*”Om Du skulle söka information om EU, skulle Du då helst vilja göra det via internet, e-post, telefonsamtal, besök eller på annat sätt?”
(Fråga 22)*

**Om Du skulle söka information om EU,
skulle Du då helst vilja göra det via...**

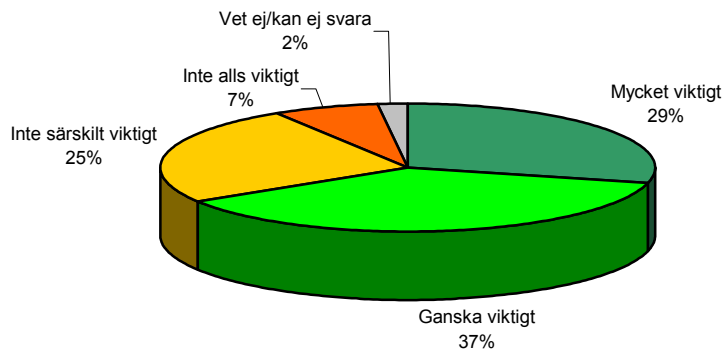
Hälften av alla svenskar skulle söka information om EU via Internet om man hade behov av informationen. Det är främst de under 45 år som skulle välja den informationskällan. De äldre skulle i större utsträckning använda sig av brev eller telefonsamtal men bland dem över 60 år känns behovet inte särskilt stort, en fjärdedel kan inte svara på frågan.

14% svarar ”annat sätt” och dessa nämner framförallt massmedia dvs. tidningar, TV eller radio. Enstaka personer pekar på möjligheten att söka på bibliotek eller fråga kunniga personer i omgivningen.

Två av tre svenskar uttrycker att det är viktigt att veta vart man ska vända sig om man har någon fråga som har med EU att göra. Detta uttrycker sannolikt mer trygghetssökande än intresse för att söka svar på frågan. Det känns tryggt och viktigt att veta vart man ska vända sig. Frågan formulerades:

”Hur viktigt är det för Dig att veta vart du ska vända dig om du har en fråga som har med EU att göra? Är det mycket viktigt, ganska viktigt, inte särskilt viktigt eller inte alls viktigt?” (Fråga 23)

Hur viktigt är det för Dig att veta vart du ska vända dig om du har en fråga som har med EU att göra?

Utdrag ur:

Rapport – Miniutredning avseende portal för EU-information

AU-system

Inledning

På uppdrag av Utrikesdepartementet (UD 2001:4) har AU-System genomfört en miniutredning. Bakgrunden till uppdraget är önskemålet om att i den pågående utredningen ”Allmänhetens tillgång till EU-information” även belysa möjligheterna och de tekniska förutsättningarna för en webbportal som skulle kunna ge tillgång till EU-information från en mängd olika aktörer (befintliga webbplatser). Med tillgång menas även framsökning av dokument/information och inte endast länkförteckningar.

Genomförande

Med utgångspunkt i en lista från beställaren med 10–12 siter som innehåller relevant information sammanställdes en överblick av de tekniska förutsättningarna för extern information-/dokumentsökning, bilaga 1.

En beskrivning av nuvarande och kommande teknik för informationssökning samt utbyte av information mellan siter sammanställdes, bilaga 2.

Slutsats

Efter betraktelsen av de fem siter som beställaren valt ut, www.europa.eu.int, <http://www.regeringen.se>, www.sjv.se, www.nutek.se samt www.euoinfo.se konstateras att en stor del av informationen finns lagrad i databaser. En bedömning är att endast 50–70 % av önskad information kan nås via sökmotor som indexerar externa siter. Detta medför att den ”enkla” lösningen med extern sökmotor (exempelvis *google*) inte kommer att ge en fullständig träffbild.

Alternativet att bygga egna sökmallar till de siter där sökning ska ske i en databasapplikation är möjligt om antalet mallar kan hållas nere. Eftersom en förändring i söksidan hos en av siterna kräver justeringar i mallen bör antalet understiga 10. Då antalet undersökta siter endast utgör en liten del av de siter som totalt sett är intressant att söka ifrån den planerade portalen, så är det därmed sannolikt att det kommer att krävas omfattande personella resurser för bevakning av sökmallarnas funktion och att göra justeringar i mallarna.

Den tekniskt bästa och ur underhållssynpunkt mest effektiva lösningen är att utnyttja webservices. Denna teknik ställer dock krav på både den ”frågande” och den ”svarande” siten och innebär därmed att det blir svårt att veta om och när en site kommer att kunna erbjuda ett webservicegränssnitt. De pågående diskussioner som förs både i Sverige och övriga EU om ”24-timmarsmyndigheter” kan med stor sannolikhet komma att påskynda denna utveckling.

Slutsatsen blir att det idag inte på ett tekniskt och ekonomiskt försvarbart sätt är möjligt att sätta upp en portal med träffsäker framsökning av all EU-information

En kompromiss i väntan på effektiva möjligheter att söka i olika databasbaserade siter kan dock vara att sätta upp en portal och utnyttja en sökmotor (goggle) i kombination med ca 5 sökmallar för sökning i databasbaserade siter (de mest värdefulla). Med en sådan kompromiss skulle i storleksordningen 75–85 % av relevant information nås. Genom att finnas på nätet med en site som ger en acceptabel mängd träffar av relevant information görs siten känd och de som söker information blir vana att söka på ett ställe.

Bilagor

Bilaga 1 – Sammanställning över webbplatser

Bilaga 2 – Om sökningar

(Bilagorna kan erhållas genom inga.jonsson@foreign.ministry.se)

Utdrag ur:

Rapporten om Arbetet med webbplatsen eu2001.se

Håkansson, Larsson och Onn, UD, 27 september 2001

Huvuduppgiften var att ge alla som var intresserade möjlighet att följa det löpande arbetet under det svenska ordförandeskapet. Ett mål var att göra det lättare för media att bevaka ordförandeskapet och EU-frågorna. Det var också viktigt att öka kunskaperna om EU-arbetet.

Den primära målgruppen för webbplatsen eu2001.se var svenska och utländska medier samt den svenska allmänheten. Men även beslutsfattare och tjänstemän som arbetar med EU-frågor var viktigt grupper. Webbplatsen var dessutom en betydelsefull kanal för den interna kommunikationen inom Regeringskansliet.

Dagordningar publicerades

Enligt riktlinjer som togs fram skulle de dagordningar som redan fanns tillgängliga via ministerrådets offentliga register även publiceras på eu2001.se. Dagordningar för arbetsgrupper skulle läggas ut på eu2001.se efter prövning enligt sekretesslagen i varje enskilt fall. Cirka 60 % av dagordningarna för arbetsgruppsmötena publicerades.

Publicerade dagordningar på webbplatsen eu2001.se

<i>Dagordningar för</i>	<i>Antal</i>
Ministerrådet	47
Coreper	34
Rådskommitté	43
Arbetsgrupper	851

Webbredaktionen

Den centrala webbredaktionen bestod av fem redaktörer (varav en chefredaktör), en webbmaster, en webbproducent och två översättare.

Webbredaktionen hade bl.a. till uppgift att fylla webbplatsen med faktaavsnitt (om ordförandeskapet, Sverige, politiska sakfrågor, basinformation om EU m.m.) samt ansvarade för att uppdatera löpsedeln dagligen och för all information kring sakfrågor och möten inom UD:s ansvarsområde. Redaktörerna ansvarade också för kontakterna med två eller tre departement vardera.

Decentraliserat publiceringsansvar

Sverige valde att följa Finlands exempel med ett decentraliserat publiceringsansvar. Det innebar att alla departement publicerade pressmeddelanden, tal, artiklar och mötesbeskrivningar inom sina egna politikområden.

Ansvarsfördelningen mellan departementen och redaktionen klargjordes av ett dokument som Statsrådsberedningen skickade till samtliga statssekreterare, pressekreterare, EU-samordnare, webbredaktörer och informatörer.

Publiceringssystemet gjorde det möjligt att publicera dokument på eu2001.se från vilken Internetdator som helst. Behörighet (användarnamn och lösenord) delades sammanlagt ut till ett 60-tal personer inom Regeringskansliet.

Stort redaktionellt material och många bilder

Eu2001.se innehöll många olika delar, allt från rena fakta- och nyhetsdelar till interaktiva inslag med EU-spel och diskussionsforum.

För att få överblick delades informationen på webbplatsens startside in i olika fält. I vänstra spalten fanns det utrymme för redaktionellt material. Viktiga eller intressanta händelser lyftes fram i löpsedlar, som uppdaterades dagligen. I mittenspalten publicerades bl.a. pressmeddelanden, dagordningar och utrikespolitiska uttalanden. Större händelser och vissa interaktiva inslag lyftes fram i högerspalten genom särskilda ikoner. Överst på startsidan fanns

bl.a. ingång till möteskalendern som innehöll samtliga möten i kronologisk ordning med sökfunktion.

På webbplatsen gjordes en satsning på redaktionellt material och många bilder.